

29 februari 2024

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

ETHIOPIE

Veiligheidssituatie in Amhara

Disclaimer:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeld worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	4
1. Korte geschiedenis.....	6
2. Huidige toestand van het conflict.....	9
3. Strijdende partijen	12
4. Typologie van het geweld	14
5. Doelwitten van het geweld.....	16
6. Geografische verdeling	19
7. Verplaatsingen van de bevolking	21
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven	22
Samenvatting.....	25
Bijlagen.....	27
Bibliografie	30

Lijst van afkortingen

ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
ADP	Amhara Democratic Party
APF	Amhara Popular Front
APP	Amhara Prosperity Party
ASF	Amhara Special Forces
COHA	Cessation of Hostilities Agreement
EDF	Eritrean Defence Force
EHRC	Ethiopian Human Rights Commission
EMS	Ethiopian Media Services
ENDF	Ethiopian National Defence Force
EPO	Ethiopian Peace Observatory
EPRDF	Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front
ESAT	Ethiopian Satellite Television and Radio
ESAT	Ethiopian Satellite Television and Radio
ICG	International Crisis Group
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IED	improvised explosive device
IOM	International Organization for Migration
NaMA	National Movement of Amhara
OLA	Oromo Liberation Army
OPP	Oromo Prosperity Party
PP	Prosperity Party
TDF	Tigray Defence Force
TPLF	Tigray People's Liberation Front

Inleiding

Deze COI Focus maakt een stand van zaken op over de veiligheidssituatie in de regionale staat Amhara in Ethiopië. Het onderzoek richt zich in het bijzonder op de periode van november 2022 tot februari 2024, en maakt gebruik van cijfergegevens over geweldincidenten voor de periode van 1 november 2022 tot 31 januari 2024. Het onderzoek werd afgesloten op 19 februari 2024. Gebeurtenissen die in zich in februari 2024 hebben voorgedaan, zijn in de mate van het mogelijke nog toegevoegd aan deze COI Focus.

Deze COI Focus bouwt verder op het gelijknamige rapport van 20 mei 2022 dat uitvoerig ingaat op de historische wortels van de verschillende spanningen en conflicten in de regionale staat Amhara. Dit rapport focust daarentegen op het gewapend conflict tussen het federale en regionale leger enerzijds en gewapende groepen van etnisch-nationalistische Amhara, gekend als de Fano of Fanomilities, anderzijds.

De analyse bestaat uit acht delen. Het eerste hoofdstuk gaat kort in op de geschiedenis van het huidige conflict in de regionale staat Amhara, waarna het tweede hoofdstuk de huidige situatie van het conflict beschrijft. Het derde hoofdstuk gaat in op de verschillende actoren van geweld. Hoofdstuk vier en vijf gaan achtereenvolgens in op de typologie en doelwitten van het geweld. Het zesde hoofdstuk belicht de geografische verdeling van het geweld. Hoofdstuk zeven en acht beschrijven de verplaatsingen van de bevolking en de impact van het geweld op het dagelijkse leven.

Cedoca raadpleegde Ethiopische en internationale mediakanalen zoals onder meer Addis Standard, Fana BC, The Guardian, Al Jazeera en BBC. Daarnaast maakte Cedoca gebruik van berichten en rapporten van internationale organisaties en onderzoeksinstituten zoals Human Rights Watch (HRW), het Rift Valley Institute en International Crisis Group (ICG) en raadpleegde Cedoca de rapportering van andere Europese lidstaten.

Deze COI Focus maakt gebruik van de gegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse non-profit niet-gouvernementele organisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt.¹ Ervaren onderzoekers verzamelen de data uit een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties in meer dan 75 talen.² Voor de regionale staat Amhara in Ethiopië zijn dat onder meer BBC News, Borkena, Ethiopian Satellite Television and Radio (ESAT), The Reporter (Ethiopia), Oromiya Media Network, Deutsche Welle, Voice of America (VOA), Addis Maleda en Ethiopian Media Services (EMS). De databank is beschikbaar op de ACLED-website en wordt voortdurend bijgewerkt met nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident).³ ACLED licht de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁴ ACLED registreert het type van geweld, de actoren van geweld, of er sprake is van *civilian targeting*, een beschrijving van de incidenten, de locatie en een indicatieve schatting⁵ van het aantal gemelde dodelijke slachtoffers. Cedoca gebruikt voor dit onderzoek de data die ACLED noteert in de categorieën (*event-types*) *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*.⁶ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van

¹ ACLED, *About ACLED*, s.d., [url](#)

² ACLED, 06/2023, p. 7, [url](#)

³ ACLED, 11/2021, [url](#)

⁴ ACLED, *Resource Library*, s.d., [url](#)

⁵ "These figures should therefore be understood as indicative estimates of reported fatalities, rather than definitive fatality counts": ACLED, 06/2023, p. 37, [url](#). ACLED verifieert het aantal gerapporteerde slachtoffers niet. Als bronnen verschillende aantallen weergeven of een vage schatting, gebruikt ACLED de conservatiefste schatting. Mogelijks resulteert deze methode tot een onderschatting van het aantal dodelijke slachtoffers. ACLED, 01/2023, pp. 2-3, [url](#)

⁶ ACLED neemt ook andere incidenten op, meer bepaald onder de categorieën *riots*, *protests* en *strategic developments*. Deze worden niet in dit onderzoek opgenomen. ACLED, 06/2023, [url](#)

ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode. De ACLED-cijfers die Cedoca in deze COI Focus gebruikt zijn opgevraagd op 9 februari 2024.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Ethiopië voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen zouden voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

1. Korte geschiedenis

Het huidige conflict in Amhara tussen het federale leger en de ordetroepen enerzijds en de Fano anderzijds komt voort uit verschillende grieven, waaronder een gebrek aan legitimiteit van de federale en regionale autoriteiten in de ogen van de inwoners van de regionale staat Amhara, het akkoord ter stopzetting van de vijandelijkheden (Cessation of Hostilities Agreement, COHA) dat een einde maakte aan de oorlog in Tigray en waarbij Amhara niet betrokken werd, en de beslissing om de regionale paramilitaire Amhara Special Forces (ASF) te ontbinden. De regionale regering van Amhara – gedomineerd door de regerende Prosperity Party (PP) – sluit zich aan bij de federale regering door de richtlijnen van premier Abiy Ahmed te implementeren, waaronder de integratie van de speciale troepen en een voortzetting van het vredesproces met het Tigray People's Liberation Front (TPLF) ondanks tegenstand van het grote publiek.⁷

De Amhara-afdeling van de regerende PP (APP) ziet zichzelf sinds haar creatie in december 2019 geconfronteerd met een populaire, ultranationalistische oppositie in de regionale staat. Hierdoor ziet de APP zich in toenemende mate genoodzaakt om standpunten van oppositiebewegingen over te nemen om haar populariteit in de regio te verzekeren. Dit zorgt voor spanningen met andere regionale afdelingen van de PP, in het bijzonder met de Oromo-afdeling van de PP (OPP). Eveneens zorgt dit voor een opleving van Amhara-irredentisme, met geweld aan de grenzen van de regio tot gevolg.⁸ Volgens Ethiopië-kenner René Lefort⁹ is de Amhara Democratic Party (ADP), de voorganger van het APP en onderdeel van het ondertussen ontbonden federale Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF)¹⁰, er eveneens nooit in geslaagd een populaire basis uit te bouwen in Amhara.¹¹ Sinds de creatie van de nationalistische National Movement of Amhara (NaMA) in juni 2018 staat de regionale regering in Amhara onder toenemende druk.¹²

Conflicten langs de grens tussen de regionale staten Amhara en Oromia komen vaker voor sinds 2018, het jaar dat Abiy aan de macht komt. De Amhara zijn daarbij in toenemende mate het doelwit van aanvallen in Oromia, met honderden doden en duizenden ontheemden tot gevolg. Met name het Oromo Liberation Army (OLA) wordt beschuldigd van het doden van honderden Amharaburgers.¹³ In de regio Amhara neemt de woede tegenover de regerende PP, en in het bijzonder de OPP, toe als gevolg van het aanhoudende dodelijke geweld tegen Amharaburgers in Oromia.¹⁴ NaMA uit felle kritiek op de regering van premier Abiy Ahmed en beschuldigt hen van het helpen en aanmoedigen van OLA-rebellen.¹⁵ Het ministerie van Defensie gaat in april 2021 over tot de oprichting van een commandopost in de speciale Oromozone en de zones Noord-Shewa en Zuid-Wollo¹⁶ – tegen de achtergrond van escalaties van geweld in maart en april 2021 in de speciale Oromozone en Noord-Shewa.¹⁷

⁷ EPO, 12/07/2023, [url](#)

⁸ Ethiopia Insight (Lefort R.), 21/10/2018, [url](#)

⁹ Lefort heeft onder meer geschreven voor Le Monde, Le Monde Diplomatique en Libération, en is auteur van het boek *Ethiopia. An heretical revolution?*.

¹⁰ Het EPRDF leidde de federale regering in Ethiopië tot de creatie van de PP in december 2019. Bij de creatie van de PP in december 2019 fuseert de ADP met de regerende partijen in de andere regio's van Ethiopië, met uitzondering van het Tigray Peoples Liberation Front (TPLF) in de noordelijke regionale staat Tigray, tot één nationale partij. Foreign Policy (Gardner T.), 21/01/2020, [url](#)

¹¹ Ethiopia Insight (Lefort R.), 21/10/2018, [url](#); France24, 26/07/2021, [url](#)

¹² Ethiopia Insight (Lefort R.), 21/10/2018, [url](#)

¹³ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, pp. 13-14, [url](#)

¹⁴ France24, 26/07/2021, [url](#); EPO, 06/04/2022, [url](#)

¹⁵ Addis Standard, 20/04/2021, [url](#)

¹⁶ Fana BC, 19/04/2021, [url](#)

¹⁷ Addis Standard, 22/03/2021, [url](#); Addis Standard, 24/03/2021, [url](#); Al Jazeera, 25/04/2021, [url](#); VICE (Zelalem Z.), 12/05/2021, [url](#)

Op 4 november 2020 breekt een gewapend conflict uit in Ethiopië in de noordelijke regio Tigray.¹⁸ Een aantal bondgenoten vecht aan de zijde van de ENDF, waaronder de Eritrean Defence Force (EDF)¹⁹. De federale en regionale regering bewapenen en trainen Fanogroepen en andere irreguliere milities in de strijd tegen de Tigray Defence Forces (TDF).²⁰ Deze Amharamilities strijden onder meer voor de controle over betwiste gebieden.²¹

Op het moment van de federale en regionale verkiezingen in juni 2021, oefenen de vijandelijkheden in Tigray en de bezetting van gebieden in West-Tigray een grote invloed uit op de keuze van de kiezer, wat in het voordeel speelt van de PP. Abiy's partij verslaat de NaMA.²²

In juli 2021 trekken Tigray-troepen de aangrenzende regio's Afar en Amhara binnen. De regionale autoriteiten roepen midden juli 2021 op tot een algemene mobilisatie van de bevolking tegen de TDF.²³ Begin november 2021 roepen de Ethiopische federale autoriteiten de noodtoestand uit.²⁴ Diezelfde maand roept de commandopost van de veiligheidsraad van de regionale hoofdstad Bahir Dar de leden van Fanogroepen op om zich te laten registreren en organiseren onder de structuur van de veiligheidstroepen van de regering.²⁵

De TDF slagen er ondertussen in om tot rond Debre Sina (zo'n 180 kilometer van Addis Abeba) op te rukken, maar uiteindelijk mislukt het offensief en trekken ze zich begin december 2021 terug richting Tigray.²⁶ De vijandelijke confrontaties in Amhara resulteren in honderden doden, vernietiging van eigendommen en de ontheemding van zo'n twee miljoen Amhara.²⁷ Burgers zijn boos en voelen zich misleid. Ze vinden dat de federale regering hen onvoldoende heeft beschermd.²⁸ Wat rest is een zwaar bewapende en sterk gemilitariseerde regio met een duidelijk wantrouwen jegens de door Abiy geleide PP, aldus het Ethiopian Peace Observatory (EPO).²⁹

Dat wantrouwen groeit na de beslissing van premier Abiy Ahmed om gratie te verlenen aan leidinggevendenden van het TPLF in januari 2022. Daarnaast circuleert diezelfde maand een document dat waarschuwt voor de uitdagingen van de verdeling van wapens onder burgers en illegale gewapende groeperingen, doelend op de Fanogroepen.³⁰ Ook in die periode worden de privileges waarbij de Fanomilities gebruik kunnen maken van de logistieke, veiligheids- en administratieve infrastructuur en uitrusting van de overheid ingetrokken.³¹ De vraag van de regering aan de nationalistische Amharamilities om hun wapens af te geven en hun posities te verlaten, gooit olie op

¹⁸ ICG, 05/11/2020, [url](#)

¹⁹ African Arguments, 04/12/2020, [url](#); The Economist, 02/01/2021, [url](#)

²⁰ Deze informele Amharamilities zijn sinds het luwen van de vijandelijkheden in het noorden van het land in toenemende mate actief in heel wat gebieden die door nationalistische groepen betwist worden, waaronder de zones Oost- en Horo Guduru-Wollega in de regio Oromia. Amharamilities en Fanogroepen doden er burgers en branden er dorpen plat, terwijl het OLA doorgaat met dodelijke aanvallen tegen en ontvoeringen van Amhara en personen gelinkt aan de regionale en federale regering en de veiligheidsdiensten. Addis Standard, 26/08/2021, [url](#); EPO, 31/01/2022, [url](#); EPO, 06/04/2022, [url](#); EPO, 26/01/2022, [url](#); Addis Standard, 22/02/2022, [url](#); The Reporter Ethiopia, 02/04/2022, [url](#)

²¹ Reeds voor het uitbreken van de vijandelijkheden in de noordelijke regio Tigray zijn er spanningen tussen de Tigray en de Amhara. De belangrijkste bron van spanningen is de claim van de Amhara op de districten Wolkait, Humera, Tsegede en Tselemte (Tegede en Telemte in het Amhaars) in de zones West-Tigray en Noordwest-Tigray, evenals het gebied Raya-Akobo in Tigray die – bij het begin van het conflict in november 2020 – reeds dertig jaar deel uitmaken van de regionale staat Tigray. ICG, 12/06/2020, [url](#); Een gedetailleerde kaart van de regio Tigray, de verschillende zones en districten is raadpleegbaar bij UNOCHA, 17/08/2017, [url](#)

²² NaMA moet het immers opnemen tegen de APP in grensgebieden waar de oorlog dichtbij voelt. France24, 26/07/2021, [url](#); Ethiopia Insight, 07/06/2021, [url](#); Ethiopia Insight [podcast], 31/07/2021, [url](#)

²³ Addis Standard, 13/07/2021, [url](#); Addis Standard, 26/07/2021, [url](#); ICG, 05/11/2021, [url](#)

²⁴ HRW, 09/12/2021, [url](#)

²⁵ Sajid Nadeem, 08/03/2022, [url](#)

²⁶ Al Jazeera, 10/12/2021, [url](#); Addis Standard, 30/10/2021, [url](#)

²⁷ Foreign Policy, 04/02/2022, [url](#)

²⁸ NaMA, 17/10/2021, [url](#)

²⁹ EPO, 31/01/2022, [url](#)

³⁰ EPO, 15/02/2022, [url](#); Addis Standard, 17/01/2022, [url](#)

³¹ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 9, [url](#)

het vuur.³² De Fanomilities verzetten zich. Duizenden Fanomilitanten worden gearresteerd en enkelen komen om.³³

In maart 2022 meldt Addis Standard dat Fanoleden clandestien militaire trainingen houden uit angst dat de regering de Fanogroepen zal ontmantelen.³⁴ Op 6 maart 2022 breekt geweld uit in de zone Oost-Gojjam na de arrestatie van een leider van een lokale Fanogroep door de veiligheidsdiensten.³⁵ In april 2022 zijn Fanomilities betrokken bij aanvallen op Oromoburgers in de speciale Oromozone.³⁶

Midden mei 2022 lanceert de regionale regering van Amhara wat ze een wetshandhavingsoperatie noemt, gericht tegen Fanomilities, activisten en journalisten in de regio. In juni 2022 vinden gevechten plaats tussen de ENDF en Amharatroepen in het district Kobo in de zone Noord-Wello waarbij tien personen omkomen.³⁷

Op het einde van augustus 2022 breekt de oorlog in Tigray weer in alle hevigheid uit.³⁸ Het staakt-het-vuren van november 2022 (Cessation of Hostilities Agreement, COHA) slaagt erin de gevechten in de regionale staat Tigray te stoppen, maar verbrijzelt de oorlogcoalitie van Abiy. Het COHA vervreemdt grote aantallen Amhara, die aanzienlijk geïnvesteerd hebben in de oorlogsinspanning, maar geen plek krijgen aan de onderhandelingstafel. Veel Amhara geloven ook niet langer dat de Ethiopische staat onder Abiy hen zal beschermen.³⁹

Midden januari 2023 trekken Amhara Special Forces (ASF) zich terug uit Shire in Tigray als onderdeel van de uitvoering van het COHA.⁴⁰

Na de oorlog in Tigray verleggen Fanomilitanten hun operaties. Sommigen onderhouden banden met Eritrea en krijgen naar verluidt training van het buurland. Deze banden frustreren de federale overheid, die een groeiend wantrouwen koestert tegenover Eritrea sinds het einde van de oorlog. Anderen komen in botsing met Oromomilitanten nabij de grens tussen de regionale staten Amhara en Oromia, en brengen zo de bitterheid tussen de Amhara en de Oromo opnieuw op de voorgrond.⁴¹ Veel Amhara geloven dat Abiy de belangen van de Oromo behartigt, en dat hij de aanvallen van Oromomilitanten op Amhara in de grensgebieden laat gebeuren en geen weerstand biedt tegen de claims van Oromo op de hoofdstad Addis Abeba, waar een aanzienlijke Amharabevolking woont.⁴² Eind januari 2023 breekt geweld uit in de speciale Oromozone en in Noord-Shewa, waarbij bijna honderd burgers omkomen en duizenden ontheemd raken, wat de relaties tussen de APP en de OPP verder onder druk zet.⁴³ Het wantrouwen neemt verder toe nadat Amharapolitici in februari 2023 stellen dat Abiy de kant kiest van Oromogeestelijken die zich afsplitsen van de machtige Orthodoxe Kerk van Ethiopië. Naarmate de spanningen toenemen, nemen de federale autoriteiten steeds meer hun toevlucht tot het blokkeren van wegen die Amhara met Addis Abeba verbinden.⁴⁴

³² Le Monde, 27/01/2022, [url](#)

³³ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 9, [url](#)

³⁴ Addis Standard, 07/03/2022, [url](#)

³⁵ Addis Standard, 07/03/2022, [url](#)

³⁶ EPO, 19/04/2022, [url](#)

³⁷ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

³⁸ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

³⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#); Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴⁰ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴¹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁴² Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴³ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴⁴ ICG, 16/11/2023, [url](#)

2. Huidige toestand van het conflict

Begin april 2023 maakt de Ethiopische federale regering haar besluit bekend om de regionale speciale troepen⁴⁵ te ontmantelen. De argumenten van de federale regering voor het ontbinden van de speciale troepen zijn onder meer hun rol bij het verergeren van conflicten, een gecentraliseerde en sterkere ENDF te creëren en de opvatting dat regionale speciale troepen ongrondwettelijk zijn.⁴⁶ Leden van deze speciale troepen kunnen worden geïntegreerd in de andere federale en/of regionale veiligheidsstructuren.⁴⁷ Het federale decreet tot ontbinding van regionale paramilitairen is nationaal van toepassing, maar veel Amhara beweren dat het plan om de speciale troepen te ontbinden niet op uniforme wijze in het hele land wordt geïmplementeerd, maar specifiek op de ASF is gericht. Ze interpreteren het besluit als een strategie van de (in hun visie) door Oromo gedomineerde federale regering om de politieke en militaire kracht van de regio te ondermijnen.⁴⁸

Het besluit tot ontbinding van de ASF leidt tot bezorgdheid onder Amharanationalisten die vrezen dat hun belangen zullen genegeerd worden.⁴⁹ Na deze aankondiging breken demonstraties uit tegen de beslissing, waarbij gewapende Fanomilitanten en ASF-soldaten betrokken zijn. Er vinden gevechten plaats tussen de Fano en de ASF enerzijds en de ENDF anderzijds in de steden Kobo, Woldiya, Sekota, Debre Birhan, Ataye en gebieden van de speciale Oromozone. De onrust neemt na tussenkomst van ouderen af net voor de orthodoxe paasvakantie op 8 april 2023.⁵⁰

De regionale regering van Amhara dringt er vervolgens bij de leden van de ASF op aan om terug te keren naar hun kazernes en in gesprek te gaan. NaMA en andere nationalistische oppositiegroepen maken van de gelegenheid gebruik om zichzelf te presenteren als alternatief voor de regerende APP door kritiek te uiten op het besluit om de ASF te ontbinden. De APP probeert de schade te beperken door het proces eerder een "reorganisatie" te noemen dan een "ontbinding".⁵¹ De publieke steun voor de APP neemt evenwel verder af. Binnen NaMA woedt dan weer een interne strijd vanwege kritiek op leidende leden die functies bekleden in de regionale en federale overheden.⁵²

Ondanks het protest kondigt de Ethiopische regering op 16 april 2023 aan dat de regionale milities met succes zijn ontwapend. Een dag eerder kondigt veldmaarschalk Berhanu Jula, stafchef van de ENDF, het einde van de regionale speciale troepen af. De veldmaarschalk geeft aan dat de veiligheidsstructuur van Ethiopië vanaf dan bestaat uit de nationale defensie, de federale politie en de regionale politie.⁵³

Veel ASF-soldaten weigeren het bevel om de regionale veiligheidsdiensten te ontbinden op te volgen. Ze trekken zich terug met hun wapens en sluiten zich aan bij de Fanomilites.⁵⁴ Eind april 2023 leidt de woede van de Amhara over de regering van Abiy opnieuw tot gewapende confrontaties. Fanomilites, overgelopen eenheden van de ASF en opkomende rebellengroepen confronteren federale en regionale strijdkrachten. Aanvankelijk organiseert deze hybride groep vooral straatprotesten en wegversperringen, maar naderhand plegen deze militante dissidenten ook

⁴⁵ De regionale overheden controleren regionale veiligheidsdiensten, ook wel special forces of *Liyu Hayle* genoemd. Deze opereren doorgaans onafhankelijk van de federale overheid en zijn uitgerust met gevechtswapens. Voor meer informatie zie EIP, 08/10/2021, [url](#)

⁴⁶ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴⁷ Addis Standard, 07/04/2023, [url](#)

⁴⁸ ICG, 16/11/2023, [url](#); Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁴⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#); Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁵⁰ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁵¹ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁵² Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 9, [url](#)

⁵³ Addis Standard, 15/04/2023, [url](#)

⁵⁴ ICG, 16/11/2023, [url](#)

gewelddaden. Op 27 april 2023 vermoorden gewapende mannen verschillende lokale functionarissen, waaronder Girma Yeshitila, het hoofd van de APP.⁵⁵

Hierna escaleren de spanningen tussen Amharanationalisten en de federale regering. De regering roept de Joint Security and Intelligence Task Force, die bestaat uit verschillende federale veiligheidssectoren, bijeen en start een nieuwe rechtshandavingsoperatie in Amhara, gericht tegen wat zij extremistische krachten noemt.⁵⁶ De regionale regering verdedigt de aanwezigheid van de ENDF in de verschillende steden van de regio, die desondanks zeer omstrede blijft.⁵⁷

Die aanwezigheid leidt eind april en in mei 2023 tot zeker vijftien confrontaties met Amharamilities, Fanogroepen en ASF-leden.⁵⁸ Eind mei 2023 komen tijdens hevige gevechten tussen het Amhara Popular Front (APF)⁵⁹ en regeringstroepen in het district Debre Elias (Oost-Gojjam) verschillende strijders om en raken tientallen anderen gewonden. De federale regering verklaart achteraf 200 militanten te hebben gedood en beschuldigt Eskinder Nega, voormalig voorzitter van de partij Balderas for True Democracy en oprichter van het APF, van een coupoging.⁶⁰

Op 8 juni 2023 dient de federale regering aanklachten wegens terrorisme in tegen 51 personen, onder wie velen prominente mediafiguren met nationalistische politieke voorkeuren die eerder verzet hebben geuit tegen de aanwezigheid van de ENDF in de regio Amhara. Er volgen aanvullende aanklachten tegen verschillende Fanoleiders, van wie velen worden gearresteerd en vastgehouden. Het harde optreden van de federale overheid omvat naar verluidt ook gevallen van gedwongen verdwijning, aldus EPO.⁶¹

De Amharaopstand neemt in de zomermaanden van 2023 verder in hevigheid toe. Op 26 juli 2023 vallen Fanostrijders een federaal legerkonvooi aan in het district West-Denbiya (Centraal-Gondar), waarbij meer dan een dozijn mensen om het leven komen. Begin augustus 2023 breken vervolgens grootschalige gevechten uit in de regio. De opstandelingen veroveren in korte tijd grote steden, waaronder de regionale hoofdstad Bahir Dar, Gondar en Lalibela.⁶²

Op 3 augustus 2023 vraagt toenmalig regionaal president van Amhara, Yilkal Kefale, om federale hulp. Op 8 augustus 2023 beginnen de federale troepen de orde te herstellen en verdrijven ze de militie uit de grootste steden van Amhara. Bij deze offensieven vallen ook burgerslachtoffers. De Fano verschansen zich daarop in plattelandsgebieden, waar ze aanzienlijke steun van de bevolking genieten, gezien velen hen als noodzakelijk beschouwen voor de gemeenschappelijke verdediging. De verschillende Fanomilitieën hergroeperen zich op het platteland, en lanceren vervolgens nieuwe aanvallen op steden.⁶³

Op 4 augustus 2023 roept de federale regering de noodtoestand uit. De noodtoestand geeft federale vertegenwoordigers uitgebreide bevoegdheden om individuele rechten in te korten. De commandopost van waaruit ze opereren, legt rechtstreeks verantwoording af aan premier Abiy

⁵⁵ ICG, 16/11/2023, [url](#); Het regionale communicatiebureau van Amhara schrijft de moord op Girma toe aan de Oostelijke (Misrak) Fanomilitie, geleid door Mihret Wodajo, ook bekend als Merrie. 47 personen die naar verluidt bij het incident betrokken zijn, worden gearresteerd, waaronder prominente Amharanationalisten, journalisten en leden van de Fanomilitie. Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 8, [url](#)

⁵⁶ Addis Standard, 28/04/2023, [url](#)

⁵⁷ EPO, 12/07/2023, [url](#)

⁵⁸ EPO, 12/07/2023, [url](#)

⁵⁹ Op 20 mei 2023 kondigt Eskinder Nega, blogger en voormalig voorzitter van de partij Balderas for True Democracy, de oprichting aan van het Amhara Popular Front (APF). Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 10, [url](#); volgens EPO is het AFP van naam veranderd naar het Amhara People's Fano Front. EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁶⁰ EPO, 12/07/2023, [url](#); ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁶¹ EPO, 12/07/2023, [url](#)

⁶² ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁶³ ICG, 16/11/2023, [url](#)

Ahmed. In de nasleep van de afkondiging van de noodtoestand vinden massale arrestaties plaats in Amhara en Addis Abeba.⁶⁴

Premier Abiy Ahmed schakelt Temesgen Tiruneh, het hoofd van de Ethiopische inlichtingendienst en voormalig regionaal president van Amhara, in om de commandopost in Amhara te leiden.⁶⁵ De regionale president van Amhara treedt op 25 augustus 2023 af – volgens International Crisis Group (ICG) en EPO onder dwang van premier Abiy Ahmed. Araga Kebede, een regionale functionaris uit het middenkader, volgt hem op. De regering stelt ook twaalf andere functionarissen aan, en richt een nieuw regionaal kabinet op.⁶⁶ Gezien Fanomilites en Amharanationalisten zowel de federale als de regionale regeringen zien als door Oromo gedomineerde bastions, verwachten zij niet dat deze nieuwe regionale regering de Amharabelangen zal dienen, aldus ACLED.⁶⁷ Araga Kebede is de vijfde regionale president in Amhara sinds het aantreden van premier Abiy Ahmed in april 2018. Dit duidt volgens ACLED op de politieke onstabiliteit in de regio.⁶⁸ Abiy wordt geconfronteerd met groeiende tegenstand van de Amhara-elite die hem ooit steunde, hoewel hij enkele bondgenoten behoudt die er belangrijke regeringsposities bekleden.⁶⁹

Op 9 augustus 2023, nadat het federale leger erin slaagt de Fanomilites uit de steden te verdrijven, stelt de commandopost een avondklok in, geldig tot en met 23 augustus 2023, en van kracht in Bahir Dar, Gondar, Debre Birhan, Debre Markos, Shewa Robit en Lalibela. Bewegingen van mensen en voertuigen na 19.00 uur lokale tijd zijn verboden behalve voor voertuigen van de medische hulpdiensten en autoriteiten. Daarnaast gelden ook beperkingen op openbare bijeenkomsten, optochten en soortgelijke activiteiten in de regio.⁷⁰

Begin oktober 2023 meldt het regionale bestuur dat onder de verbeterde veiligheid de avondklok, initieel geldig tot en met 23 augustus, wordt versoepeld.⁷¹ Toch komen ook in oktober 2023 berichten naar buiten over nieuwe confrontaties in verschillende dorpen en steden, waaronder Lalibela, Gonder en Debre Markos.⁷² In de daaropvolgende maand intensiveren gevechten tussen de Fanomilites en de ENDF verder, onder meer in de zones Centraal-Gondar, Noord-Wello, West-Gojjam, Oost-Gojjam, Zuid-Wello en Noord-Shewa, en waarbij de Fano in staat is de stad Lalibela tijdelijk te controleren.⁷³ De federale regering voert het gebruik van drones eveneens op doorheen november en december 2023.⁷⁴

Begin januari 2024 vinden hevige gevechten plaats in de steden Gondar, Debre Birhan en Finote Selam. Ondanks de aanhoudende gevechten zijn er volgens EPO en Addis Standard aanwijzingen dat de opstand van de Fano afneemt en dat de regering erin slaagt de overhand te krijgen en de stabiliteit in de grote steden en dorpen in de regio te herstellen. Zo berichten beide bronnen over de heropening van universiteiten, de opheffing van een verbod op de zogeheten *bajaj* (driewielige voertuigen die dienen als openbaar vervoer) in de steden Gondar en Debre Birhan, en een algemene terugkeer naar de normaliteit waarbij cruciale diensten zoals financiële instellingen en medische voorzieningen opnieuw operationeel zijn.⁷⁵

Op 2 februari 2024 verlengt het Ethiopische parlement de noodtoestand met vier maanden. Daniel Bekele, het hoofd van de Ethiopian Human Rights Commission (EHRC), uit zijn bezorgdheid over de

⁶⁴ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁶⁵ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁶⁶ ICG, 16/11/2023, [url](#); EPO, 08/09/2023, [url](#)

⁶⁷ EPO, 08/09/2023, [url](#)

⁶⁸ EPO, 08/09/2023, [url](#)

⁶⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁷⁰ Addis Standard, 09/08/2023, [url](#)

⁷¹ Reuters (Endeshaw D.), 30/10/2023, [url](#); Reuters, 02/02/2024, [url](#)

⁷² Addis Standard, 04/11/2023, [url](#)

⁷³ EPO, 15/11/2023, [url](#)

⁷⁴ EPO, 06/12/2023, [url](#),

⁷⁵ EPO, 18/01/2024, [url](#); Addis Standard, 11/01/2024, [url](#)

verlenging verwijzend naar het toenemende aantal burgerslachtoffers, de veelvuldige willekeurige vasthoudingen en stijgende humanitaire behoeften.⁷⁶

3. Strijdende partijen

De regionale staat Amhara kent een complex veiligheidslandschap gekenmerkt door de proliferatie van gewapende statelijke en niet-statale groepen. Statale gewapende groepen die in de regio actief zijn en betrokken zijn bij confrontaties zijn onder meer de ENDF, de federale politie, de regionale politie, de lokale aan de staat gebonden Amharamilities⁷⁷ en de Amhara Anti-Riot Force. De niet-statale gewapende groepen die in de regio opereren zijn voornamelijk gedecentraliseerde entiteiten die de overkoepelende term Fano gebruiken.⁷⁸

De Ethiopische federale politie rapporteert aan het kabinet van de premier. De Ethiopische nationale defensiemacht, de ENDF, rapporteert aan het ministerie van Defensie. Het Amerikaanse ministerie voor Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDoS) haalt aan dat de civiele autoriteiten over het algemeen de effectieve controle over de veiligheidstroepen behouden. Wel is er sprake van geloofwaardige berichten dat leden van de veiligheidstroepen talrijke ernstige misstanden tegen burgers hebben begaan, zoals willekeurige arrestaties, onwettige opsluiting, geweld tegen en het doden van burgers.⁷⁹

Fanomilities⁸⁰ vormen een gedecentraliseerde beweging, bestaand uit los georganiseerde gewapende groepen van etnisch-nationalistische Amhara.⁸¹ De verschillende groepen militanten lijken grotendeels ongecoördineerd te zijn, zonder een enkel politiek leiderschap en met militanten die opereren onder lokale commandostructuren, aldus ICG.⁸² De Fanobeweging omvat militieën in Gondar, Gojjam, Wollo en Shewa.⁸³ Eén leider beweert dat lokale militieën verenigd zijn onder een paraplu genaamd de Amhara Fano Popular Movement, geleid door kolonel Fantahun Mohaba, een overloper van de ASF. In het oosten van Amhara wordt de Fano geleid door een spraakmakende commandant, Mihretu Wodajo.⁸⁴ Een andere belangrijke Fanoleider is Zemene Kassie, die actief is in de zone Gojjam en er de Amhara Popular Force leidt.⁸⁵ Er zijn andere, minder invloedrijke militiefiguren in Noord-Shewa en Gondar. In mei 2023 vormt Eskinder het AFP (los van de hierboven genoemde Amhara Fano Popular Movement). Deze fragmentatie duidt volgens ICG evenwel niet noodzakelijkerwijs op onenigheid of zwakte, aangezien de Fanomilities voor dezelfde zaak strijden, namelijk de belangen van de Amhara.⁸⁶

⁷⁶ Reuters, 02/02/2024, [url](#); The Guardian, 12/02/2024, [url](#)

⁷⁷ Atrsaw Necho, hoofddocent en onderzoeker verbonden aan het departement Politieke Wetenschappen en Bestuurstudies van de Universiteit van Gondar, stelt dat het cruciaal is om een onderscheid te maken tussen niet-statale Amharamilities, die vaak maar niet altijd de term Fano hanteren en afhangen van lokale machthebbers, en de aan de staat gelieerde Amharamilities. Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 3, [url](#)

⁷⁸ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#)

⁷⁹ USDoS, 20/03/2023, [url](#)

⁸⁰ Fano is een historische Amhaarse term voor vrijwillige strijders. Collectief verzet tegen externe vijanden en binnenlandse onderdrukking is lange tijd de norm geweest in de Amhara-cultuur. LSE (Bitew B.), 23/11/2023, [url](#); De term krijgt een nieuwe connotatie in 2014-2018 wanneer het synoniem wordt voor de antiregeringsbeweging die protesten leidt in Amhara tegen het EPRDF. EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁸¹ EPO, s.d., [url](#); EPO, 15/02/2022, [url](#); Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 9, [url](#)

⁸² ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁸³ EPO, s.d., [url](#); EPO, 15/02/2022, [url](#); Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 9, [url](#)

⁸⁴ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁸⁵ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, [url](#); ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁸⁶ ICG, 16/11/2023, [url](#)

Er zijn volgens EPO in januari 2024 aanwijzingen dat de Fanobeweging zich hergroepeert. Fanomilities in Gojjam kiezen in november 2023 een gemeenschappelijke leider, net als groepen in het oosten van Amhara. De Amhara Fano Unity Council, opgericht in mei 2023, is een andere kracht die enig succes heeft in het bepleiten van een meer geconsolideerde strijd tegen de federale regering.⁸⁷

ICG geeft aan dat het moeilijk is om het aantal strijders in te schatten in een regio met zo'n 35 miljoen inwoners van wie velen vuurwapens bezitten.⁸⁸ Voorafgaand aan het conflict in Tigray vanaf november 2020 breiden de Fanomilities zich aanzienlijk uit, waarbij populaire figuren groepen strijders rond zich verzamelden, gedreven door woede omtrent aanvallen op etnische Amhara in de regio's Oromia en Benshangul/Gumuz, en rond de claims op de gebieden Raya en Welkait in de regio Tigray.⁸⁹ Anno 2024 bestaan deze Fanogroepen, net als de vele Amharamilities, grotendeels uit nieuw gemobiliseerde en slecht opgeleide troepen. De meesten van hen zijn boeren of jongeren uit stedelijke gebieden in Amhara die voor de strijd tegen de TDF zijn gemobiliseerd.⁹⁰ Tijdens het conflict krijgen de Fanomilities wapens en training van het federale leger. Maar reeds voor het einde van het conflict in Tigray in november 2022 verslechtert de relatie tussen de Fano en de federale regering wanneer de regering de groep probeert te ontwapenen en te demobiliseren (zie eerder).⁹¹ Fano-milities genieten veel steun van het grote publiek in Amhara en hebben waardevolle conflictervaring opgedaan en materiaal verkregen tijdens de oorlog in Tigray. Na de beslissing van ontbinding van de ASF, sluiten veel leden zich aan bij de Fanomilities, waardoor duizenden individuen met training en wapens aan de gelederen van de beweging worden toegevoegd.⁹² In augustus 2023 geeft een federale functionaris toe dat meer dan de helft van de ASF-strijders zich heeft aangesloten bij de Fano.⁹³

⁸⁷ EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁸⁸ ICG, 16/11/2023, [url](#)

⁸⁹ EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁹⁰ EPO, s.d., [url](#); EPO, 15/02/2022, [url](#); EPO, 19/04/2022, [url](#); Addis Standard, 07/03/2022, [url](#)

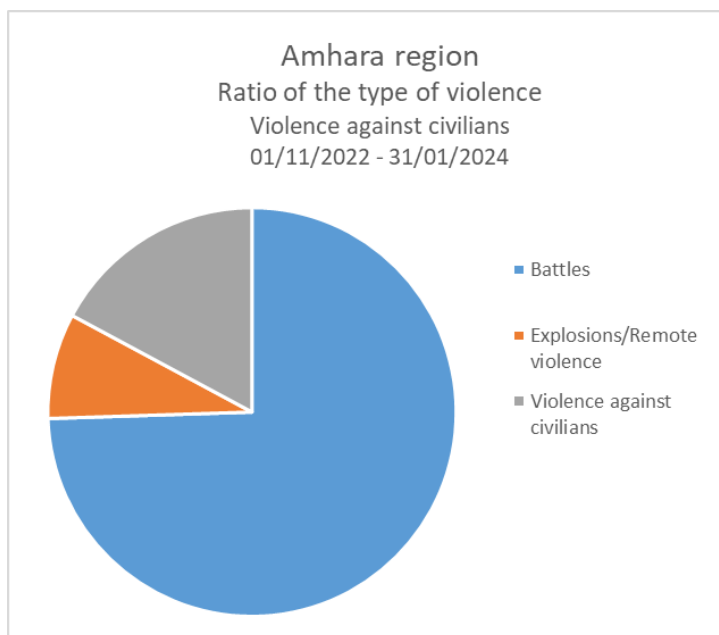
⁹¹ EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁹² EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁹³ Wilson Center (Tadesse A.), 29/09/2023, [url](#)

4. Typologie van het geweld

Voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 januari 2024 codeert ACLED 635 incidenten in Amhara. Daarvan beschouwt ACLED 473 incidenten als *battles*, 53 als *explosions/remote violence* en 109 als *violence against civilians*.⁹⁴ In augustus 2023 geeft ACLED aan dat vanwege het beperkte informatielandschap in Ethiopië het waarschijnlijk is dat niet alle geweldsincidenten zijn gerapporteerd.⁹⁵

Cirkeldiagram 1: Amhara region. Ratio of the type of violence, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-gegevens [01/11/2022 – 31/01/2024]⁹⁶

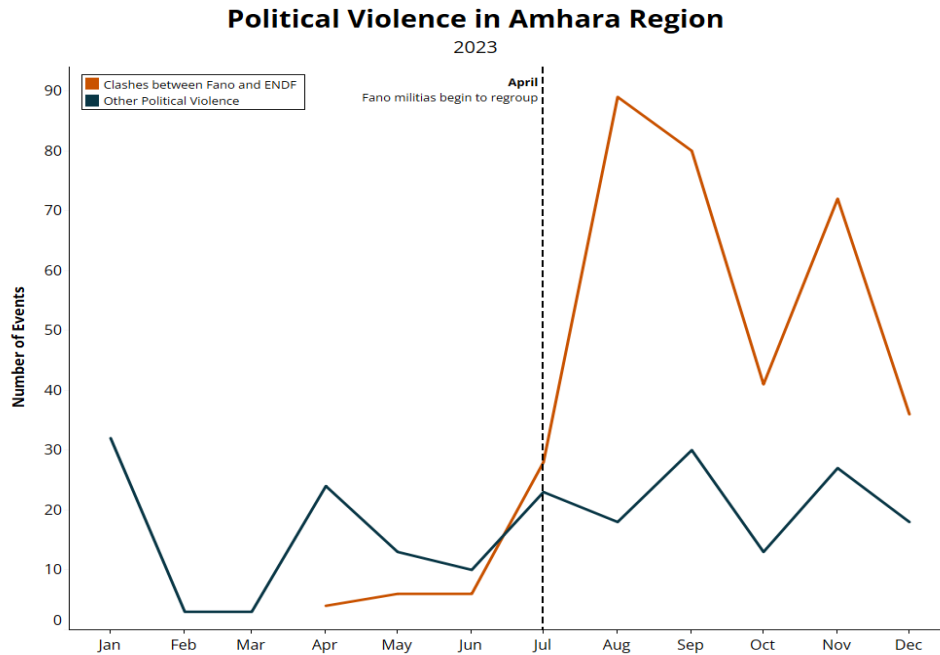
Ongeveer drie vierden van het door ACLED opgetekende geweld in Amhara betreft gevechten tussen twee gewapende partijen, ondergebracht in de subcategorie *Armed clashes* onder *Battles*. Vooral vanaf april 2023 met de aangekondigde ontbinding van regionale speciale troepen laait het geweld in Amhara op. Het geweld neemt in mei en juni 2023 opnieuw af omdat ENDF-troepen de controle over de regio overnemen en leden en aanhangers van de Fanomilities arresteren. In juli 2023 stijgt het geweld opnieuw omdat de Fanomilities zich beginnen hergroeperen en zich beter organiseren. Geweldspatronen zoals vastgelegd door ACLED geven aan dat naarmate Fanomilities zich beter organiseren, het aantal confrontaties toeneemt en de groep in staat is de ENDF op meerdere plaatsten uit te dagen. Strijders blijven ook guerrilla-acties ondernemen, zoals het in een hinderlaag lokken van legerkonvoien en het vermoorden van lokale functionarissen. Het geweld in de regio piekt in augustus 2023 en blijft in de daaropvolgende maanden op een hoog niveau.⁹⁷ Onderstaande grafiek toont het aandeel van confrontaties tussen Fanomilities en ENDF vergeleken met het andere politieke geweld in de regio.

⁹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

⁹⁵ EPO, 24/08/2023, [url](#)

⁹⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

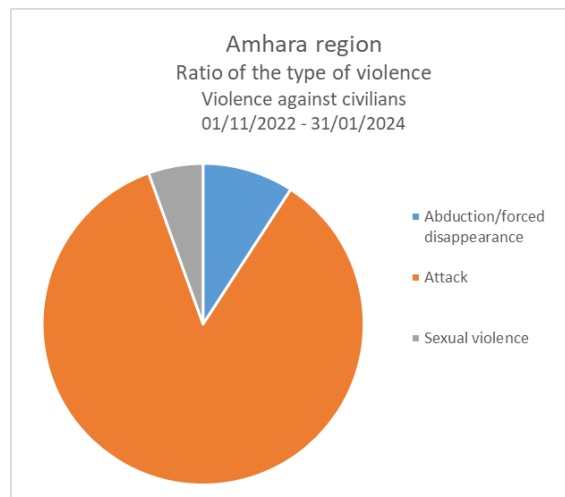
⁹⁷ EPO, 19/01/2024, [url](#)

Grafiek 1: Political Violence in Amhara Region, 2023⁹⁸

Ongeveer een vijfde van het totale aantal door ACLED geregistreerde geweld bestempelt de organisatie als *violence against civilians*. ACLED verdeelt het geweld onder deze categorie onder in de volgende subcategorieën: aanvallen, ontvoeringen en gedwongen verdwijningen en seksueel geweld (zie cirkeldiagram 2).

De EHRC brengt eind oktober 2023 een rapport uit waarin het op het wijdverbreide voorkomen van seksueel geweld in het conflict in Amhara wijst. In de periode van juli tot oktober 2023 zijn ruim 200 gevallen van verkrachting gemeld bij verschillende gezondheidsinstellingen.⁹⁹

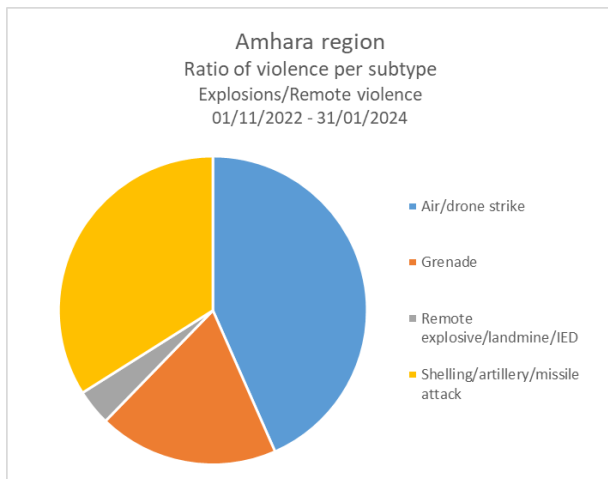
Cirkeldiagram 2: Amhara region. Ratio of violence per subtype for *Violence against civilians*, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-gegevens [01/11/2022 – 31/01/2024]¹⁰⁰

⁹⁸ EPO, 19/01/2024, [url](#)

⁹⁹ Addis Standard, 30/10/2023, [url](#)

¹⁰⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

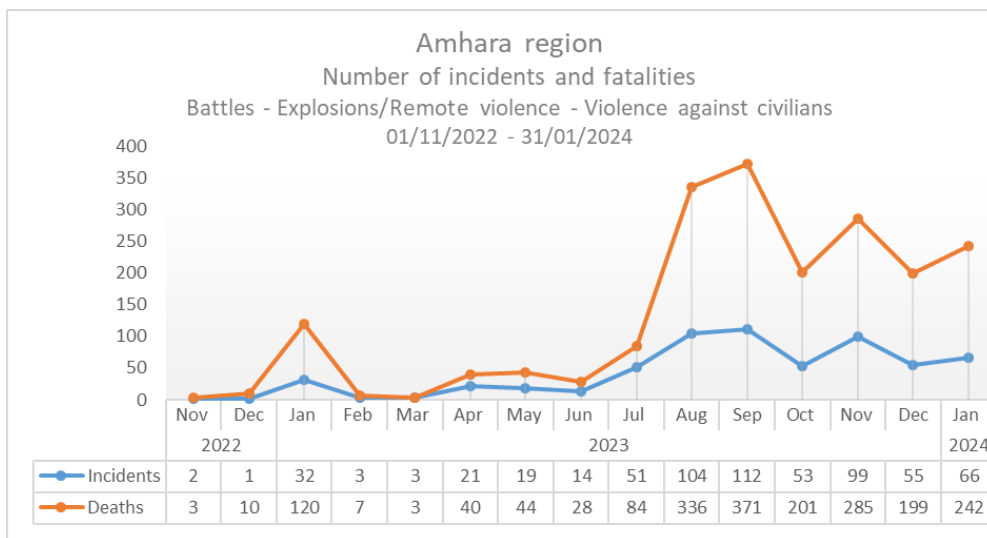
Tot slot beschouwt ACLED iets minder dan een tiende van het aantal geweldsincidenten als *explosions/remote violence*. Deze categorie verdeelt ACLED onder in volgende subcategorieën: lucht- en droneaanvallen, granaten, explosieven/landmijnen/geïmproviseerd explosieven (improvised explosive device, IED) en beschietingen/artillerie/raketaanvallen.

Cirkeldiagram 3: Amhara region. Ratio of violence per subtype for *Explosions/Remote violence*, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-gegevens [01/11/2022 – 31/01/2024]¹⁰¹

5. Doelwitten van het geweld

Voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 januari 2024 noteert ACLED 1.973 dodelijke slachtoffers in Amhara bij incidenten van het type *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*.¹⁰² De grafiek hieronder toont het aantal dodelijke slachtoffers per maand.

Grafiek 2: Amhara region. Number of incidents and fatalities, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-gegevens [01/11/2022 – 31/01/2024]¹⁰³

¹⁰¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

¹⁰² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

¹⁰³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

ACLED noteert gewelddaden waarbij burgers “the main or only target” zijn onder de noemer *civilian targeting*. Naast alle incidenten binnen de categorie *violence against civilians* bevat de cluster *civilian targeting* ook gewelddaden geregistreerd als *explosions/remote violence*. ACLED definieert burgers als ongewapende slachtoffers van geweld. In die zin beschouwt ACLED veiligheidspersoneel in burger, dus ongewapend, als burgers wanneer ze het doelwit zijn van geweld.¹⁰⁴ Voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 januari 2024 beschouwt ACLED 139 incidenten als *civilian targeting*. Bij deze incidenten vallen 609 dodelijke slachtoffers. Uit de ACLED-gegevens komt naar voor dat de ENDF de voornaamste actor is bij incidenten van *civilian targeting* (67 incidenten), gevolgd door Fanomilites (31 incidenten¹⁰⁵) en ongeïdentificeerde gewapende groepen (20 incidenten).¹⁰⁶

In juli 2023 merkt ACLED een toenemend aantal aanvallen gericht op lokale functionarissen op. Van mei tot juli 2023 registreert ACLED tien grote aanvallen tegen lokale functionarissen, waarbij vier aanvallen gericht op veiligheidsfunctionarissen. Hoewel de daders van de meeste van deze aanvallen niet zijn geïdentificeerd, wordt door ACLED aangenomen dat zij banden hebben met Fanomilites en nationalistische Amharagroepen. Beide groepen beschuldigen de regionale en federale regeringen ervan er niet in te slagen de belangen van de etnische Amhara te propageren en de etnische Oromo de politieke ruimte te laten domineren (zie eerder).¹⁰⁷ Volgens de EHRC worden ook in augustus 2023 verschillende lokale functionarissen vermoord. Veel lokale en veiligheidsfunctionarissen verlaten daarop de regio, waardoor op verschillende locaties een bestuurs- en veiligheidsvacuüm ontstaat.¹⁰⁸

Mensenrechtenorganisaties en de EHRC beschuldigen de autoriteiten van massamoorden op Amharaburgers, onder meer door luchtaanvallen en beschietingen.¹⁰⁹

In een eerste rapport over het conflict in Amhara van augustus 2023 wijst de EHRC op burgerslachtoffers in onder meer Bahir Dar, Gondar en Shewa Robit. Sommigen komen om terwijl ze zich op straat begeven, anderen worden gericht gedood en mishandeld tijdens huiszoekingen. Zo komt een onbekend aantal burgers om bij hevige gevechten in vier dichtbevolkte buurten van de stad Debre Birhan op 6 en 7 augustus 2023.¹¹⁰ Midden september 2023 meldt de EHRC geweld in onder meer Debre Markos (Oost-Gojjam), Adet en Merawi (Noord-Gojjam); Debre Tabor (Zuid-Gondar); Delgi (Centraal-Gondar); Majetie, Shewa Robit en Antsokiya (Noord-Shewa) en de omliggende plattelandsdorpen en -steden, waarbij veel burgers omkomen en gewond raken, en eigendommen vernield worden. Families van slachtoffers en ooggetuigen geven aan dat burgerslachtoffers die omkomen in het kruisvuur of zware artilleriebeschietingen onder meer mensen zijn die bezig waren met routinematige activiteiten zoals landbouw en boodschappen, maar ook mensen die zich thuis bevonden.¹¹¹

De EHRC meldt eveneens buitengerechtelijke executies tussen eind juli en 9 september 2023 in de steden Adet, Debre Markos, Debre Tabor, Jiga, Lemi, Majetie, Merawi, Merto Lemariam en Shewa Robit. Onder de slachtoffers van buitengerechtelijke executies bevinden zich personen die zijn gearresteerd bij huiszoekingen, ongewapende burgers die zich op straat bevonden, personen die verdacht worden van het verbergen van wapens, burgers die na de avondklok nog buiten waren en gedetineerde leden van Fanogroepen.¹¹² In september 2023 bericht The Guardian dat Ethiopische

¹⁰⁴ ACLED, 06/2023, pp. 22, 23, 29, [url](#)

¹⁰⁵ Deze 31 incidenten zijn voornamelijk gericht tegen burgers behorend tot Oromo- en Agewgemeenschappen. ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

¹⁰⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

¹⁰⁷ EPO, 24/08/2023, [url](#)

¹⁰⁸ EHRC, 14/08/2023, [url](#)

¹⁰⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹¹⁰ EHRC, 14/08/2023, [url](#)

¹¹¹ EHRC, 18/09/2023, [url](#)

¹¹² EHRC, 18/09/2023, [url](#)

soldaten meer dan 70 burgers doden bij huiszoekingen in de rurale stad Majete (Noord-Shewa). De soldaten slaan ook aan het plunderen.¹¹³ Inwoners van de stad Debre Markos getuigen dat de federale troepen tientallen burgers doden, na de herovering van de stad op de Fano, op beschuldiging van lidmaatschap of sympathie voor de opstandelingen.¹¹⁴

In oktober 2023 herhaalt de EHRC dat burgers worden gedood in huis-aan-huis-zoektochten door regeringstroepen en dat deze buitengerechterlijke executies plegen tegen burgers op beschuldiging van het verstrekken van informatie of wapens aan de militieleden.¹¹⁵ In februari 2024 bericht The Guardian over tientallen burgerdoden in Merawi bij een actie van ENDF-soldaten in het dorp Merawi (West-Gojjam), volgend op gevechten tussen ENDF en Fanomilitanten. Wanneer de Fanostrijders zich terugtrekken, gaan soldaten van deur tot deur en richten ze zich tegen burgers, waarbij ze hen ervan beschuldigen Fanomilitanten te zijn. De EHRC schat het totale dodental op meer dan 80 burgers.¹¹⁶

Luchtaanvallen, onder meer in Debre Birhan, Finote Selam en Burie, maken veel burgerslachtoffers en veroorzaken schade aan woonwijken en publieke ruimtes.¹¹⁷ Verschillende bronnen halen aan dat bij drone-aanvallen door het federale leger tientallen personen, waaronder burgers, het leven laten.¹¹⁸ Op 6 november 2023 treft een drone een basisschool in het district Wadera (Noord-Shewa), waarbij zeven mensen omkomen, onder wie drie leraren. Drie dagen later treft een andere drone-aanval een busstation in de stad Waber (Oost-Gojjam), waarbij dertien mensen omkomen die stonden te wachten op de bus. Fanomilitaties waren naar verluidt actief in het gebied.¹¹⁹

Tot slot bericht de EHRC ook over wijdverbreide willekeurige detenties door regeringstroepen in de context van de noodtoestand. Dergelijke detenties vonden bijvoorbeeld plaats in de steden Bahir Dar, Debre Tabor, Debre Markos, Finote Selam, Gondar, Kobo, Lalibela, Mekaneselam en Shewa Robit in de regio Amhara; in de stad Sheger in de regio Oromia; en in Addis Abeba. "Het steunen van de gewapende groep" en/of "verdacht van het verbergen van wapens" zijn de belangrijkste redenen die de veiligheidsautoriteiten geven voor deze arrestaties.¹²⁰

¹¹³ The Guardian (Kassa L.), 08/09/2023, [url](#)

¹¹⁴ Mail & Guardian (Zelalem Z.), 18/09/2023, [url](#)

¹¹⁵ Reuters (Endeshaw D.), 30/10/2023, [url](#); Reuters, 02/02/2024, [url](#)

¹¹⁶ The Guardian, 12/02/2024, [url](#)

¹¹⁷ EHRC, 14/08/2023, [url](#)

¹¹⁸ VOA, 14/08/2023, [url](#); Reuters, 30/10/2023, [url](#); OHCHR, 17/11/2023, [url](#); Addis Standard, 04/12/2023, [url](#); Al Jazeera (Zelalem Z.), 29/12/2023, [url](#)

¹¹⁹ OHCHR, 17/11/2023, [url](#); Addis Standard, 29/11/2023, [url](#)

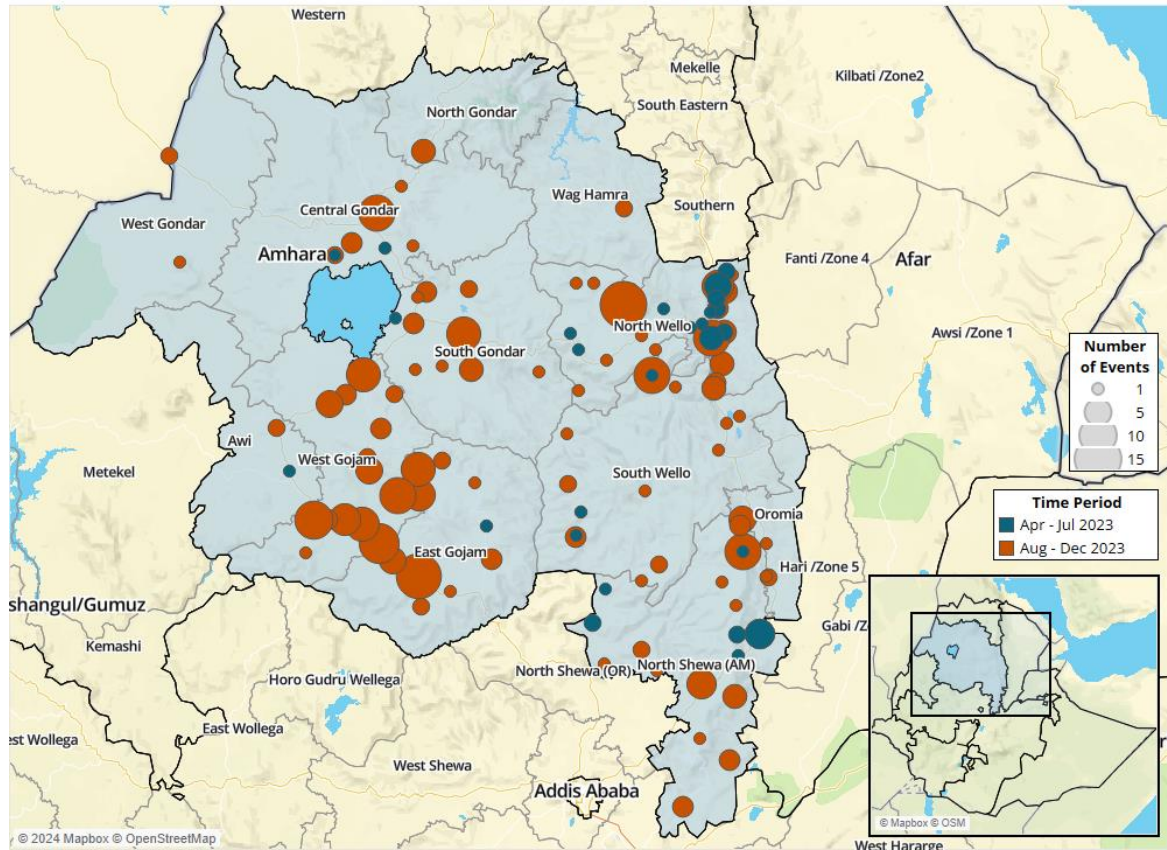
¹²⁰ EHRC, 18/09/2023, [url](#)

6. Geografische verdeling

De opstandelingen betwisten de federale controle in een groot deel van de regionale staat.¹²¹ De gewapende confrontaties vinden plaats over de hele regio, al concentreert het geweld zich voornamelijk in het centrale gedeelte, alsook in het oosten en zuiden van de regio Amhara.

Clashes Between Fano Militias and ENDF in Amhara Region

April - December 2023

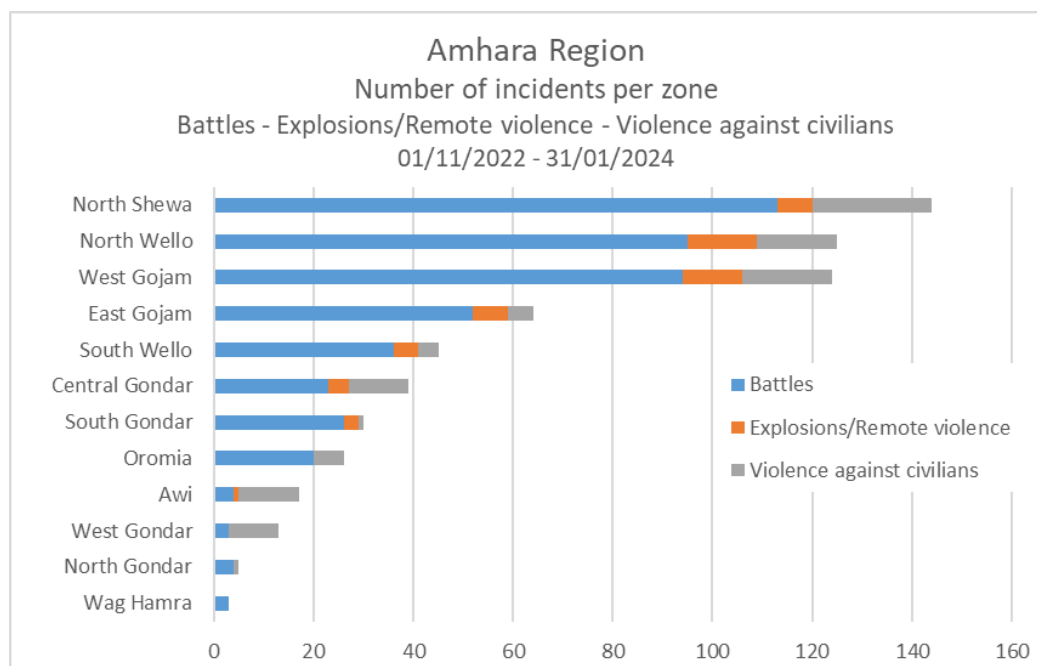

Afbeelding 2: Clashed Between Fano Militias and ENDF in Amhara Region (April – December 2023)¹²²

¹²¹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹²² EPO, 19/01/2024, [url](#)

Onderstaande grafiek geeft visueel weer welke zones binnen de regionale staat Amhara het zwaarst getroffen zijn door geweld in de onderzoeksperiode.¹²³

Grafiek 3: Amhara region. Number of incidents per zone, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-gegevens [01/11/2022 – 31/01/2024]¹²⁴

Onderstaande tabel geeft per regio het aantal incidenten en het aantal dodelijke slachtoffers weer.

Zone	battles		Explosions/remote violence		Violence against civilians	
	incidenten	slachtoffers	incidenten	slachtoffers	incidenten	slachtoffers
Noord-Gondar	4	2	0	0	1	5
Zuid-Gondar	26	45	3	6	1	3
West-Gondar	3	0	0	0	10	11
Centraal-Gondar	23	208	4	6	12	36
Agew Awi	4	18	1	0	12	100
Wag Hamra	3	2	0	0	0	0
Noord-Wello	95	143	14	40	16	24
Zuid-Wello	36	54	5	48	4	0
Special Oromo	20	30	0	0	6	23
Noord-Shewa	113	318	7	90	24	93
Oost-Gojam	52	165	7	56	5	16
West-Gojam	94	228	12	78	18	127
Totaal	473	1.211	53	324	109	438

Tabel 1: Aantal incidenten en dodelijke slachtoffers per categorie van geweld en per zone, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data [01/01/2022 – 31/01/2024].

¹²³ Een gedetailleerde kaart van de regionale staat Amhara is toegevoegd in Bijlage 2.

¹²⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

Zoals eerder aangegeven breekt de opstand van de Fano vanaf de zomermaanden van 2023 in alle hevigheid uit. Begin augustus 2023 nemen opstandelingen voor enkele dagen grote steden in, waaronder de regionale hoofdstad Bahir Dar (West-Gojjam¹²⁵), Gondar (Noord-Gondar) en Lalibela (Noord-Wollo). Een vijftal dagen later worden ze er verdreven door federale troepen. De Fano verschansen zich daarop in plattelandsgebieden, van waaruit ze een guerrillacampagne van hit-and-run-aanvallen lanceren en regelmatig politiebureaus in steden binnenvallen op zoek naar wapens.¹²⁶ Het merendeel van de gevechten tussen de Fanomilities en federale troepen vindt in en rond grote stedelijke centra plaats zoals Bahir Dar (West-Gojjam), Gondar (Noord-Gondar), Debre Birhan en Shewa Robit (Noord-Shewa), Debre Markos (Oost-Gojjam), Debre Tabor (Zuid-Gondar), Woldiya en Lalibela (Noord-Wollo).¹²⁷

De Fanomilities slagen erin veel landelijke locaties met succes te controleren, terwijl ze in stedelijke gebieden over het algemeen aanvallen in de vorm van hinderlagen uitvoeren tegen ENDF-doelen en politieke tegenstanders.¹²⁸

Vanaf oktober 2023 maakt het conflict tussen de Fanomilities en de ENDF zijn intrede in de speciale Oromozone.¹²⁹ Eind januari 2023 breekt geweld uit in de speciale Oromozone en Noord-Shewa, waarbij zeven Oromojongeren omkomen in het dorp Muti Fata van het district Jile Timuga (Oromo). De ASF beweren dat de jongeren leden zijn van het OLA. Op 21 januari 2023 komen ten minste 28 leden van de ASF en zes federale politieagenten om bij een aanval door Oromomilitanten op het dorp Jewaha Negeso in het district Eferatana Gidem (Noord-Shewa). Het geweld verspreidt zich vervolgens naar de speciale Oromozone waarbij honderd doden vallen en duizenden burgers vluchten.¹³⁰

7. Verplaatsingen van de bevolking

Cedoca vond tijdens het vooropgesteld tijdsbestek voor deze COI Focus amper informatie over het aantal ontheemden in de regionale staat Amhara.

In december 2023 publiceert de International Organization for Migration (IOM) haar rapport op basis van Site Assessment Ronde 34 en Village Assessment Survey Ronde 17, uitgevoerd tussen augustus en september 2023. Door de onveiligheid kan het IOM-team slechts 13,8 % van de geplande locaties in de regio beoordelen. Geweld verhindert het verzamelen van gegevens in delen van Awi, Bahir Dar, Centraal-Gondar, Oost-Gojjam, Noord-Gondar, Noord-Shewa, Noord-Wollo, de speciale Oromo zone, Zuid-Gondar, Zuid-Wollo, Wag Hamra, West-Gojjam en West-Gondar.¹³¹

IOM identificeert zo'n 18.335 huishoudens, bestaande uit 66.153 ontheemden, op 88 toegankelijke locaties in de regio Amhara. De 88 locaties bevinden zich in delen van de zones Awi, North Shewa, Noord-Wollo, Zuid-Wollo, de speciale Oromozone en de stad Woldiya. In de vorige ronde huisvesten deze locaties naar schatting 63.722 ontheemden.¹³²

¹²⁵ Bahir Dar is de regionale hoofdstad van de staat Amhara, en valt onder de speciale zone Bahir Dar. ACLED plaatst de stad onder de zone West-Gojjam.

¹²⁶ ICG, 16/11/2023, [url](#); The Guardian, 12/02/2024, [url](#)

¹²⁷ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 10, [url](#)

¹²⁸ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 10, [url](#); EPO, 19/01/2024, [url](#)

¹²⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, [url](#)

¹³⁰ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, pp. 13-14, [url](#)

¹³¹ IOM, 21/12/2023, p. 14, [url](#)

¹³² IOM, 21/12/2023, [url](#)

In de vorige ronde van gegevensverzameling, uitgevoerd tussen november 2022 en juni 2023, waren er naar schatting 436.805 ontheemden in de regio Amhara.¹³³

De Internal Displacement Updates gepubliceerd op de website van het Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) melden hoge aantallen nieuwe ontheemden na episodes van conflict in Amhara, zoals onder meer 2.329 ontheemden in de maand augustus 2023 in de zone Awji, 3.035 nieuwe ontheemden in september 2023 en 5.626 ontheemden in oktober 2023 in de zone Noord-Shewa, 3.630 ontheemden in november 2023 in de zone West-Gojjam en 1.488 ontheemden in december 2023 in de zone Awji.¹³⁴

De humanitaire hulp aan ontheemden in de regio Amhara is onderbroken vanwege het conflict en de blokkades van wegen.¹³⁵ De meest gemelde behoefte volgens het IOM-rapport is voedsel (89,8 %), gevolgd door onderdak (64,8 %) en levensonderhoud (35,2 %). De meerderheid van de ontheemden in de regio is vóór de beoordeling van IOM reeds één tot twee jaar ontheemd (58,6 %), gevolgd door maximaal één jaar (27,3 %), drie tot vier jaar (13 %) en meer dan vijf jaar (1,1 %).¹³⁶

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

De impact van het conflict is verreikend, aldus Addis Standard.¹³⁷ In augustus 2023 geeft de EHRC aan dat de aanvallen op lokale functionarissen in Amhara leiden tot het uiteenvallen van de lokale bestuursstructuren en de veiligheidstroepen in verschillende delen van de regio Amhara.¹³⁸ Beperkingen van de bewegingsvrijheid sinds de invoering van de noodtoestand verergeren de bestaande economische ellende en ontwrichten essentiële openbare en particuliere diensten.¹³⁹

De onderwijssector in de regio is zwaar getroffen. Alle tien universiteiten in Amhara besluiten in november 2023 de academische activiteiten op te schorten vanwege het aanhoudende conflict. Ook het basis- en middelbaar onderwijs zijn getroffen. Begin oktober 2023 brengt het Amhara Education Bureau een rapport uit waarin staat dat ongeveer 3,9 miljoen scholieren, van de in totaal zes miljoen scholieren, dit academiejaar niet in staat zijn hun onderwijs verder te zetten.¹⁴⁰ Vanaf oktober 2023 zou evenwel sprake zijn van een voorzichtige hervatting van onderwijs in gebieden die minder getroffen zijn door het conflict, waarbij 60 % van de basisschoolleerlingen en 55 % van de middelbare scholieren lessen kan volgen. Ongeveer de helft van de leerlingen in de zones Oost-, West- en Noord-Gojjam kan vanwege het conflict niet naar school.¹⁴¹ Het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties (Office of the High Commissioner for Human Rights, OHCHR) maakt op 6 november 2023 bekend dat een basisschool in het district Wadera (Noord-Shewa) is gebombardeerd door een door de overheid bediende drone, met zeven doden tot gevolg. Het VN-agentschap verklaart dat Fanoleden voor de luchtaanval vermoedelijk delen van het schoolterrein hadden bezet.¹⁴² In januari 2024 volgen berichten over de heropening van de universiteiten in Amhara.¹⁴³

Het Amhara Regional Health Bureau wordt geconfronteerd met een golf van overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten die rondgaan onder de bevolking. Uit gegevens van het Health Bureau blijkt

¹³³ IOM, 21/12/2023, p. 14, [url](#)

¹³⁴ IDMC, s.d., [url](#)

¹³⁵ EHRC, 14/08/2023, [url](#)

¹³⁶ IOM, 21/12/2023, p. 14, [url](#)

¹³⁷ Addis Standard, 29/11/2023, [url](#)

¹³⁸ EHRC, 14/08/2023, [url](#)

¹³⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁴⁰ Addis Standard, 15/11/2023, [url](#)

¹⁴¹ Addis Standard, 15/11/2023, [url](#)

¹⁴² Addis Standard, 29/11/2023, [url](#)

¹⁴³ Addis Standard, 11/01/2024, [url](#)

dat meer dan 270 gezondheidsfaciliteiten zijn geplunderd. De diefstal van ambulances en 17 voertuigen die bestemd zijn voor het vervoer van patiënten en farmaceutische producten belemmert de medische hulpverleningsactiviteiten. Van de 341 initiatieven om de toegang tot gezondheidszorgdiensten te verbeteren, zijn er in december 2023 nog slechts 89 in werking.¹⁴⁴

Amhara kent hoge ondervoedingscijfers, vooral in de door droogte getroffen districten.¹⁴⁵ Het samengaan van ongebruikelijke regenval en zware stormen in sommige gebieden, de beperkte toegang tot kunstmest en zaden, een mislukt oogstseizoen en droogte, aanhoudende gevechten en het trage herstel van de gevolgen van de uitbreiding van de Tigray-oorlog naar Amhara, resulteren in een complexe situatie van voedselonzekeerheid.¹⁴⁶ Het aanhoudende conflict in de regio Amhara leidt bijvoorbeeld tot wegafsluitingen, wat de tijdige levering van voedselhulp aan door droogte getroffen gemeenschappen, zoals bijvoorbeeld in de zone Wag Hamra, verstoort. De zone Wag Hamra kampt met uitgeputte watervoorraden, mislukte oogsten en verlies van vee als gevolg van maanden van minimale regenval. In november 2023 bericht Addis Standard over ten minste achttien hongerdoden. Onderwijsfunctionarissen in het district Sehalā van de zone Wag Hamra melden een daling van het aantal studenten omdat gezinnen verhuizen op zoek naar water en werkgelegenheid.¹⁴⁷ Naar verwachting zullen ten minste 3,9 miljoen mensen in Amhara, van wie 1,8 miljoen door droogte worden getroffen, in 2024 kritieke voedseltekorten kennen.¹⁴⁸

Het vervoer van en naar de regio is sinds begin augustus 2023 ernstig beperkt, ook voor humanitaire hulpverleners.¹⁴⁹ Humanitaire partners werken samen met de relevante autoriteiten om veilige toegang te behouden voor humanitaire hulpverleners en hun operaties in gebieden die met onzekerheden kampen. De regio heeft ook een toename gezien van de criminaliteit en de plundering van hulpzendingen.¹⁵⁰ Bijlage 3 toont de nationale toegankelijkheid van de verschillende gebieden in Ethiopia voor humanitaire hulpverlening volgens UNOCHA in december 2023.

De regering beperkt de toegang tot telecomdiensten buiten de grote steden. Reeds in april 2023 is er sprake van internetonderbrekingen.¹⁵¹ Internettoegang wordt op 3 augustus 2023 volledig afgesloten in alle steden, ook de steden die niet getroffen zijn door het conflict, zoals bijvoorbeeld Dessie.¹⁵² Volgens Addis Standard is er sinds november 2023 een gedeeltelijk herstel van de connectiviteit in de regio.¹⁵³ De maandenlange internet black-out heeft ook verstrekkende gevolgen voor de werking van banken en humanitaire organisaties, maar vooral op de inwoners van de regio. Het voorkomt dat mensen toegang krijgen tot levensreddende informatie en met elkaar in contact blijven te midden van geweld. Naast het internet zijn in tal van delen van de regio ook tijdelijk de telefoonlijnen afgesloten.¹⁵⁴ Bovendien verbiedt de Ethiopische regering journalisten om naar de regio te reizen.¹⁵⁵ Zo bericht Reporters Without Borders in september 2023 dat ten minste elf journalisten zijn gearresteerd door de autoriteiten. Naast arrestaties is er ook sprake van intimidatie aan het adres van de media die verslag doen van het conflict in Amhara en de impact daarvan op de bevolking.¹⁵⁶ HRW stelt dat de autoriteiten hun toevlucht nemen tot repressieve tactieken om de toegang tot realtime-informatie en onafhankelijk toezicht te beperken.¹⁵⁷

¹⁴⁴ Addis Standard, 30/12/2023, [url](#)

¹⁴⁵ UNOCHA, 01/02/2024, [url](#)

¹⁴⁶ UNOCHA, 01/02/2024, [url](#)

¹⁴⁷ Addis Standard, 15/11/2023, [url](#)

¹⁴⁸ UNOCHA, 01/02/2024, [url](#)

¹⁴⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁵⁰ UNOCHA, 01/02/2024, [url](#)

¹⁵¹ HRW, 09/08/2023, [url](#)

¹⁵² Borkena, 06/10/2023, [url](#); ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁵³ Addis Standard, 09/01/2024, [url](#)

¹⁵⁴ Borkena, 06/10/2023, [url](#)

¹⁵⁵ HRW, 09/08/2023, [url](#); The Guardian, 12/02/2024, [url](#)

¹⁵⁶ Reporters Without Borders, 28/09/2023, [url](#)

¹⁵⁷ HRW, 02/11/2023, [url](#)

Mensenrechtenorganisaties en de EHRC, beschuldigen de autoriteiten van willekeurige detenties. De regering verklaart dat zij op vijf locaties verdachten vasthoudt in detentiecentra. Amhara-activisten melden cholera-uitbraken op deze locaties.¹⁵⁸ Het aantal arrestanten en gevangenen is omstrepen. De regering heeft het in augustus 2023 over 3.200 personen, terwijl activisten stellen dat tienduizenden personen worden vastgehouden.¹⁵⁹ Volgens de VN arresteren de autoriteiten tijdens de noodtoestand meer dan duizend mensen. Onder de arrestanten bevinden zich prominente figuren zoals Christian Taddelle, oppositielid in het parlement en een van Abiy's meest uitgesproken tegenstanders, en Yohannes Buayalew, een hoge Amharafunctionaris die kritiek heeft geuit op het overheidsbeleid.¹⁶⁰ Het aan de overheid gelinkte mediakanaal Fana BC bericht in november 2023 over 3.200 arrestaties in verband met het geweld in Amhara sinds de noodtoestand van kracht is. Volgens de federale autoriteiten zijn op dat moment reeds duizend gearresteerden na een rehabilitatietraining opnieuw vrijgelaten. Daarnaast volgen nog 931 personen een rehabilitatietraining. Afhankelijk van hun positieve voortgang zullen ook deze verdachten herenigd worden met hun families. Er wordt nog onderzoek gedaan naar 317 verdachten.¹⁶¹

¹⁵⁸ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁵⁹ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁶⁰ ICG, 16/11/2023, [url](#)

¹⁶¹ Fana BC, 02/11/2023, [url](#)

Samenvatting

Het huidige conflict in de regionale staat Amhara tussen het federale leger en de ordetroepen enerzijds en de Fano anderzijds komt voort uit verschillende grieven, waaronder een gebrek aan legitimiteit van de federale en regionale autoriteiten, het COHA dat een einde maakte aan de oorlog in Tigray en waarbij Amhara niet betrokken werd, en de beslissing om de regionale paramilitaire ASF te ontbinden.

De ontbinding van de ASF – onderdeel van een landelijke, zij het ongelijkmatig geïmplementeerde, reorganisatie van regionale strijdkrachten – in april 2023 lokt gewapend verzet uit in Amhara. Veel ASF-soldaten weigeren het bevel op te volgen en sluiten zich aan bij de Fanomilities. Na maanden van spanning en sporadische botsingen breken in grote delen van de regio vanaf begin augustus 2023 hevige gevechten uit, waarbij Fanomilities erin slagen een aantal steden tijdelijk te bezetten. Op vraag van de toenmalige regionale president zet de ENDF een groot aantal troepen in om de Fano te bekampen en de controle over de steden te heroveren. Daags nadien roept de federale regering de noodtoestand uit in de regio, en hertekent ze het regionale kabinet.

Begin oktober 2023 meldt het regionale bestuur dat onder de verbeterde veiligheid de avondklok die sinds augustus 2023 van kracht is, wordt versoepeld. Toch komen in de daaropvolgende drie maanden berichten naar buiten over nieuwe confrontaties in verschillende dorpen en steden. Ondanks de aanhoudende gevechten zijn er aanwijzingen dat de Fano-opstand afneemt en de regering de stabiliteit in de grote steden en dorpen in de regio weet te herstellen. Op 2 februari 2024 verlengt het Ethiopische parlement de noodtoestand met vier maanden.

Amhara kent een complex veiligheidslandschap. Statelijke gewapende groepen die in de regio actief zijn en betrokken zijn bij confrontaties zijn onder meer de ENDF, de federale politie, de regionale politie, de lokale aan de staat gebonden Amharamilities en de Amhara Anti-Riot Force. De niet-statelijke gewapende groepen die in de regio opereren zijn voornamelijk gedecentraliseerde entiteiten die de overkoepelende term Fano gebruiken.

De opstandelingen betwisten de federale en regionale controle in een groot deel van de regionale staat. De gewapende confrontaties vinden plaats over de hele regio, al concentreert het geweld zich voornamelijk in het centrale gedeelte, alsook in het oosten en zuiden van de regio Amhara. Fanomilities nemen de controle over in verschillende plattelandsgebieden van waaruit ze een guerrillacampagne van hit-and-run-aanvallen lanceren. Het merendeel van de gevechten tussen de Fanomilities en federale troepen vindt in en rond grote stedelijke centra plaats.

Voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 januari 2024 codeert ACLED 635 incidenten in Amhara met 1.973 dodelijke slachtoffers tot gevolg.

ACLED noteert gewelddaden waarbij burgers het enige doelwit vormen onder de noemer *civilian targeting*. Voor de onderzoeksperiode beschouwt ACLED 139 incidenten als *civilian targeting*. Bij deze incidenten vallen 609 dodelijke slachtoffers. Mensenrechtenorganisaties beschuldigen de autoriteiten van buitengerechterlijke executies en massamoorden op burgers, onder andere tijdens huiszoekingen en door luchtaanvallen en beschietingen, alsook van massale willekeurige detenties.

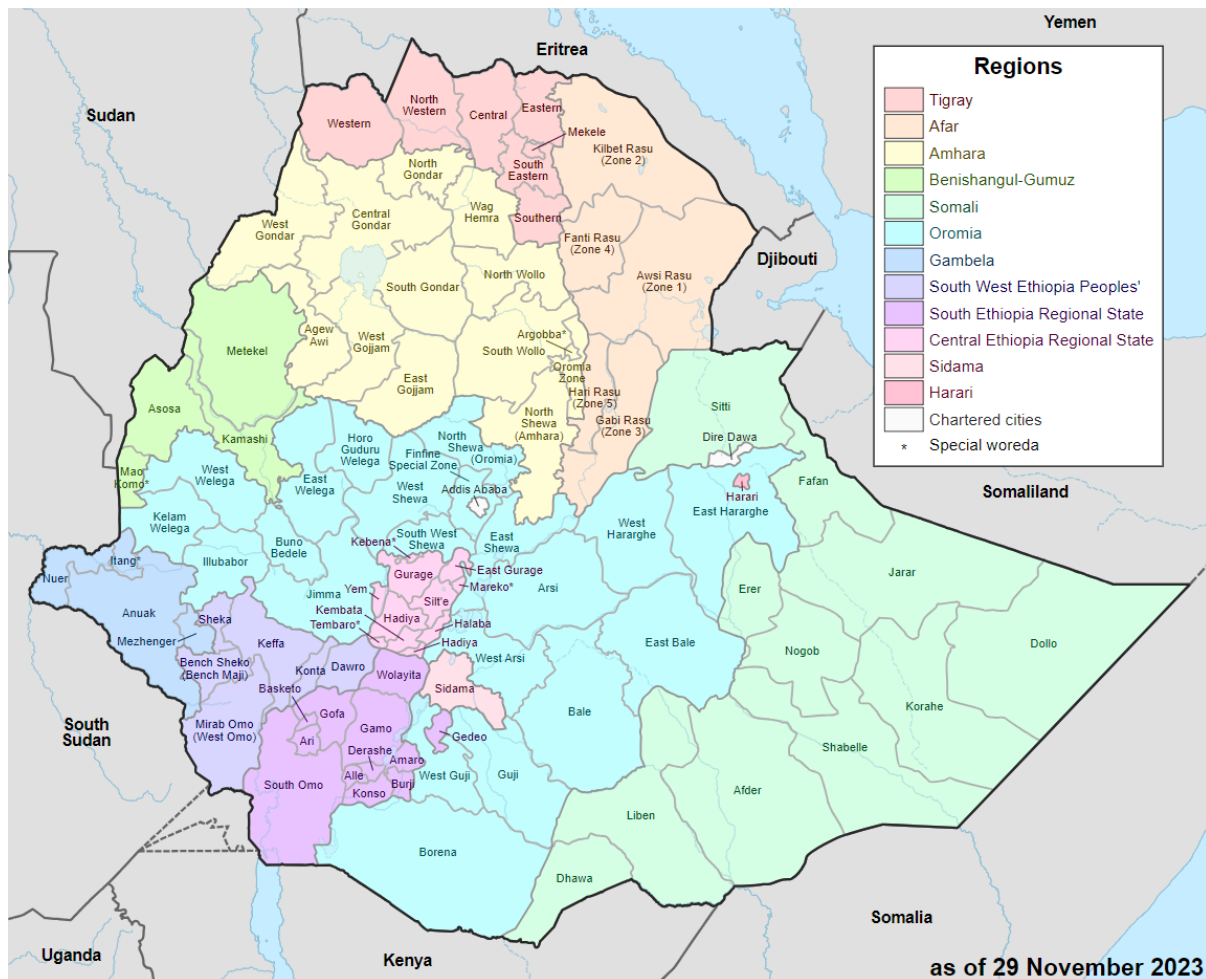
Het geweld in de regio piekt in augustus 2023 en blijft in de daaropvolgende maanden op een hoog niveau. Ongeveer drie vierde van het door ACLED opgetekende geweld in Amhara betreft gevechten tussen twee gewapende partijen, in het bijzonder tussen de Fanomilities en de ENDF. Ongeveer een vijfde van het totale aantal door ACLED geregistreerde geweld betreft *violence against civilians*: het betreft voornamelijk aanvallen op burgers, maar ook in mindere mate seksueel geweld, ontvoeringen en gedwongen verdwijningen. Tot slot beschouwt ACLED iets minder dan een tiende van het aantal geweldsincidenten als *explosions/remote violence*.

Het geweld veroorzaakt ontheemding onder de burgerbevolking. IOM geeft aan dat het geen beoordeling kan maken inzake het aantal ontheemden voor grote delen van de regio door de onveiligheid op het terrein die veldbezoeken onmogelijk maken.

Sinds mei 2023, en in toenemende mate vanaf juli 2023, plegen Fanomilitanten aanvallen op lokale functionarissen. Die laatsten verlaten daarop de regio, waardoor op verschillende locaties een bestuurs- en veiligheidsvacuüm ontstaat. Ook de onderwijssector en gezondheidszorg in de regio zijn zwaar getroffen. Amhara kent daarnaast hoge ondervoedingscijfers, vooral in de door droogte getroffen gebieden. Aanhoudende gevechten in het grootste deel van de regio en het trage herstel van de gevolgen van de Tigray-oorlog verergeren de humanitaire situatie in de regio. Naar verwachting zullen ten minste 3,9 miljoen mensen in Amhara, iets meer dan 10 % van de totale bevolking van de regio, in 2024 kritieke voedseltekorten kennen. Beperkingen van de bewegingsvrijheid sinds de invoering van de noodtoestand verergeren de bestaande economische ellende en ontwrichten essentiële openbare en particuliere diensten. Het vervoer van en naar de regio is sinds begin augustus 2023 ernstig beperkt, ook voor humanitaire hulpverleners. De maandenlange internet black-out heeft verstrekende gevolgen voor de werking van banken en humanitaire organisaties, maar vooral voor de inwoners van de regio.

Bijlagen

Bijlage 1 : Map of the regions and zones in Ethiopia¹⁶²

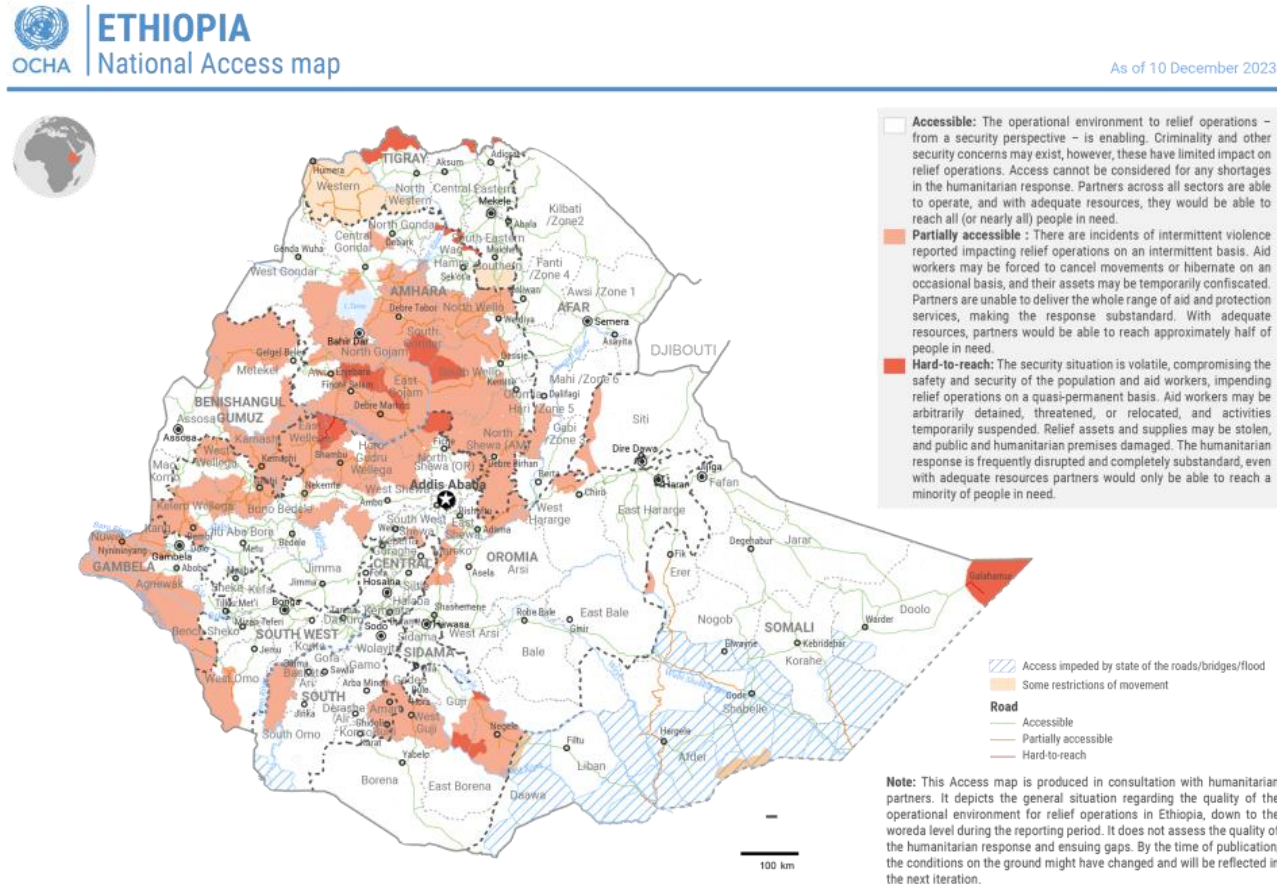
¹⁶² Wikipedia.org, 29/11/2023, [url](#)

Bijlage 2 : Map of the Amhara region¹⁶³

¹⁶³ Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), 10/2023, p. 2, [url](#)

Bijlage 3 : National Access Map¹⁶⁴

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.
Creation date: 10 December 2023 Map Doc.:04_ETH_National_Access_Map_12102023 Sources:OCHA Field, Feedback: ocha-eth@un.org www.unocha.org www.reliefweb.int

¹⁶⁴ UNOCHA, 10/12/2023, [url](#)

Bibliografie

Addis Standard, *Analysis: Ethiopia begins "practical activities" to dissolve, reenlist controversial regional special forces, cautions actors not to impeded move*, 07/04/2023, <https://addisstandard.com/analysis-ethiopia-begins-practical-activities-to-dissolve-reenlist-controversial-regional-special-forces-cautions-actors-not-to-impeded-move/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *Fed., regional law enforcement forum says TPLF's mission to destroy Ethiopia can't be undone by military means alone, calls on public to join*, 30/10/2021, <https://addisstandard.com/news-fed-regional-law-enforcement-forum-says-tplfs-mission-to-destroy-ethiopia-cant-be-undone-by-military-means-alone-calls-on-public-to-join/> [geraadpleegd op 04/04/2022]

Addis Standard, *News Analysis: Amhara state mobilizes civilians who have arms against Tigrayan forces as of today*, 26/07/2021, https://addisstandard.com/news-analysis-amhara-state-mobilizes-civilians-with-arms-against-tigrayan-forces/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter [geraadpleegd op 01/04/2022]

Addis Standard, *News Analysis: Amid reports of southern Tigray recapture by Tigrayan forces, tensions rise; Amhara state officials issue calls mobilizing public*, 13/07/2021, <https://addisstandard.com/news-analysis-amid-reports-of-southern-tigray-recapture-by-tigrayan-forces-tensions-rise-amhara-state-officials-issue-calls-mobilizing-public> [geraadpleegd op 01/04/2022]

Addis Standard, *News Analysis: Clashes between armed Fano, local security result in casualties in Mota city; officials blame 'unidentified armed group' for death of security forces*, 07/03/2022, <https://addisstandard.com/news-analysis-clashes-between-armed-fano-local-security-result-in-casualties-in-mota-city-officials-blame-fano-for-death-of-security-forces/> [geraadpleegd op 16/02/2024]

Addis Standard, *News Analysis: Conflicting narratives as violence hits East Wollega again, claiming hundreds of civilian lives*, 26/08/2021, <https://addisstandard.com/news-analysis-conflicting-narratives-as-violence-hits-east-wollega-again-claiming-hundreds-of-civilian-lives> [geraadpleegd op 01/04/2022]

Addis Standard, *News: Amhara & Oromia PP engage in war of words as relative peace returns to violence hit areas*, 24/03/2021, <https://addisstandard.com/news-amhara-oromia-pp-engage-in-war-of-words-as-relative-peace-returns-to-violence-hit-areas/> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Addis Standard, *News: Amhara region breathes sigh of relief as major cities return to routine*, 11/01/2024, <https://addisstandard.com/news-amhara-region-breathes-sigh-of-relief-as-major-cities-return-to-routine/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Amhara state emergency command imposes curfew in multiple cities, orders resumption of businesses after claiming local militia retreats*, 09/08/2023, <https://addisstandard.com/news-amhara-state-emergency-command-imposes-curfew-in-multiple-cities-orders-resumption-of-businesses-after-claiming-local-militia-retreats/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Amhara state gov calls on regional special forces to "return" to respective camps, remain calm*, 07/04/2023, <https://addisstandard.com/news-amhara-state-gov-calls-on-regional-special-forces-to-return-to-respective-camps-remain-calm/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Army Chief proclaims end of regional special forces "as of today"*, 15/04/2023, https://addisstandard.com/news-army-chief-proclaims-end-of-regional-special-forces-as-of-today/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter&utm_campaign=news-army-chief-proclaims-end-of-regional-special-forces-as-of-today [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Conflict in Amhara region disrupts delivery of food aid, transportation of fertilizers*, 15/11/2023, <https://addisstandard.com/news-conflict-in-amhara-region-disrupts-delivery-of-food-aid-transportation-of-fertilizers/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Drone strikes in Amhara region result in loss of civilian lives, infrastructure damage*, 04/12/2023, <https://addisstandard.com/news-drone-strikes-in-amhara-region-result-in-loss-of-civilian-life-infrastructure-damage/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Addis Standard, *News: Gov't 'organizes, not disarm' Fano members who fought for survival of country: Amhara state*, 17/01/2022, <https://addisstandard.com/news-govt-organizes-not-disarm-fano-members-who-fought-for-survival-of-country-amhara-state/> [geraadpleegd op 17/03/2022]

- Addis Standard, *News: Internet shutdown costs Ethiopia nearly \$2 billion in economic upheaval*, 09/01/2024, <https://addisstandard.com/news-internet-shutdown-costs-ethiopia-nearly-2-billion-in-economic-upheaval/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Addis Standard, *News: Joint Task Force says taking "decisive measures" against "extremist forces" in Amhara region in wake of official's killing*, 28/04/2023, <https://addisstandard.com/news-joint-task-force-says-taking-decisive-measures-against-extremist-forces-in-amhara-region-in-wake-of-officials-killing/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Addis Standard, *News: Protests happening in multiple cities in Amhara region denouncing reports of targeted attacks against Amhara community*, 20/04/2021, <https://addisstandard.com/news-protests-happening-in-multiple-cities-in-amhara-region-denouncing-reports-of-targeted-attacks-against-amhara-community> [geraadpleegd op 16/02/2024]
- Addis Standard, *News: Rights commission reveals disturbing sexual violence in Amhara conflict, more than 200 cases of rape exposed*, 30/10/2023, <https://addisstandard.com/news-rights-commission-reveals-disturbing-sexual-violence-in-amhara-conflict-more-than-200-cases-of-rape-exposed/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Addis Standard, *News: Schools in Amhara's conflict hit East Gojjam Zone witness a gradual return of students*, 04/11/2023, <https://addisstandard.com/news-schools-in-amharas-conflict-hit-east-gojjam-zone-witness-a-gradual-return-of-students/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Addis Standard, *News: Unknown number of people killed in ongoing violence in Oromia Special Zone and North Shewa Zone, Amhara region as warring factions trade blame*, 22/03/2021, <https://addisstandard.com/news-unknown-number-of-people-killed-in-ongoing-violence-in-oromia-special-zone-and-north-shewa-zone-amhara-region-as-warring-factions-trade-blame/> [geraadpleegd op 28/03/2022]
- Addis Standard, *Shattered dreams: Conflict, drought threaten education of millions in Amhara region*, 29/11/2023, <https://addisstandard.com/shattered-dreams-conflict-drought-threatens-education-of-millions-in-amhara-region/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- African Arguments, *Eritrea's Role in Ethiopia's Conflict and the Fate of Eritrean Refugees in Ethiopia*, 04/12/2020, <https://africanarguments.org/2020/12/eritreas-role-in-ethiopias-conflict-and-the-fate-of-eritrean-refugees-in-ethiopia/> [geraadpleegd op 17/05/2021]
- Al Jazeera (Zelalem Z.), *'Collective punishment': Ethiopia drone strikes target civilians in Amhara*, 29/12/2023, <https://www.aljazeera.com/features/2023/12/29/collective-punishment-ethiopia-drone-strikes-target-civilians-in-amhara> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Al Jazeera, *Death toll from clashes in Ethiopia's Amhara may be 200: Official*, 25/04/2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/25/ethiopias-amhara-region-ethnic-violence-death-toll-hits-200> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Al Jazeera, *How armed drones may have helped turn the tide in Ethiopia's war*, 10/12/2021, <https://www.aljazeera.com/features/2021/12/10/how-armed-drones-may-have-helped-turn-tide-in-ethiopia-conflict> [geraadpleegd op 15/04/2022]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *About ACLED*, s.d., <https://acleddata.com/about-acledd/> [geraadpleegd op 26/01/2024]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Codebook*, 06/2023, https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/dlm_uploads/2023/06/ACLED_Codebook_2023.pdf [geraadpleegd op 26/01/2024]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding Review Process, Version 2 (09.2020)*, 11/2021, https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/2021/11/ACLED_Coding-Review-Process_v2_September-2020.pdf [geraadpleegd op 26/01/2024]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Africa*, via export tool geraadpleegde update: 02/02/2024, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd op 09/02/2024]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Fatality Methodology*, 01/2023, https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/2023/01/FAQs-ACLED-Fatality-Methodology_2023.pdf [geraadpleegd op 26/01/2024]

- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Resource Library*, s.d., <https://acleddata.com/resources/#1644417247131-efe69df0-2548> [geraadpleegd op 26/01/2024]
- Borkena, *Internet Shutdown in Amhara Region Disrupts Banks, Universities, and Humanitarian Organizations*, 06/10/2023, <https://borkena.com/2023/10/06/internet-shutdown-in-amhara-region-disrupts-banks-universities-and-humanitarian-organizations/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopia Insight (Lefort R.), *Ethiopia: Climbing Mount Uncertainty*, 21/10/2018, <https://www.ethiopia-insight.com/2018/10/21/ethiopia-climbing-mount-uncertainty/> [geraadpleegd op 28/03/2022]
- Ethiopia Insight [podcast], *EIEP Podcast: Amhara nationalism's rise*, 31/07/2021, https://www.ethiopia-insight.com/2021/07/31/the-rise-of-amhara-nationalism/?utm_source=divr.it&utm_medium=twitter [geraadpleegd op 01/04/2022]
- Ethiopia Insight, *Amhara nationalism at the polls in Ethiopia*, 07/06/2021, <https://www.ethiopia-insight.com/2021/06/07/amhara-nationalism-at-the-polls-in-ethiopia/> [geraadpleegd op 01/04/2022]
- Ethiopia Peace Observatory (EPO), *EPO Monthly: December 2021*, 31/01/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/01/31/epo-monthly-december-2021/> [geraadpleegd op 17/03/2022]
- Ethiopia Peace Observatory (EPO), *EPO Monthly: December 2021*, 31/01/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/01/31/epo-monthly-december-2021/> [geraadpleegd op 17/03/2022]
- Ethiopia Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly 5-11 February 2022*, 15/02/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/02/15/epo-weekly-5-11-february-2022/> [geraadpleegd op 17/03/2022]
- Ethiopian Human Rights Council (EHRC), *Amhara Region: Concerning human rights violations in the context of the armed conflict*, 18/09/2023, <https://ehrc.org/amhara-region-concerning-human-rights-violations-in-the-context-of-the-armed-conflict/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Human Rights Council (EHRC), *The human rights impact of the armed conflict on civilians in Amhara Regional State*, 14/08/2023, <https://ehrc.org/the-human-rights-impact-of-the-armed-conflict-on-civilians-in-amhara-regional-state/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO August 2023 Monthly: Conflict In Amhara Region*, 08/09/2023, <https://epo.acleddata.com/2023/09/08/epo-august-2023-monthly-conflict-in-amhara-region/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO December 2023 Monthly | The Fano Insurgency: Main Hurdles To Unifying Fano*, 19/01/2024, <https://epo.acleddata.com/2024/01/19/epo-december-2023-monthly-the-fano-insurgency-main-hurdles-to-unifying-fano/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO July 2023 Monthly: Local Officials Face A Heightened Risk Of Attack In Amhara Region*, 24/08/2023, <https://epo.acleddata.com/2023/08/24/epo-july-2023-monthly-local-officials-face-a-heightened-risk-of-attack-in-amhara-region/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO June 2023 Monthly: Political Violence Declines In Amhara Region Following Government Crackdown*, 12/07/2023, <https://epo.acleddata.com/2023/07/12/epo-june-2023-monthly-political-violence-declines-in-amhara-region-following-government-crackdown/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly Update (18 January 2024)*, 18/01/2024, <https://epo.acleddata.com/2024/01/18/epo-weekly-update-18-january-2024/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly: 15-21 January 2022*, 26/01/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/01/26/epo-weekly-15-21-january-2022/> [geraadpleegd op 15/04/2022]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly: 25 November-1 December 2023*, 06/12/2023, <https://epo.acleddata.com/2023/12/06/epo-weekly-25-november-1-december-2023/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO WEEKLY: 26 MARCH-1 APRIL 2022*, 06/04/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/04/06/epo-weekly-26-march-1-april-2022/> [geraadpleegd op 19/04/2022]

- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly: 9-15 April*, 19/04/2022, <https://epo.acleddata.com/2022/04/19/epo-weekly-9-15-april-2022/> [geraadpleegd op 26/04/2022]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *Ethiopia: EPO Weekly: 4-10 November 2023*, 15/11/2023, <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-epo-weekly-4-10-november-2023-enam> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- European Institute of Peace (EIP), *The Special Police in Ethiopia*, 08/10/2021, <https://www.eip.org/wp-content/uploads/2021/10/SpecialPoliceEthiopia-8-Oct-2021-CLEAN.pdf> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Fana Broadcasting Company (Fana BC), *Over 1,000 Detainees Reintegrated With Their Families After Rehabilitation: GCS*, 02/11/2023, <https://www.fanabc.com/english/over-1000-detainees-reintegrated-with-their-families-through-rehabilitation-gcs/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Fana Broadcasting Company (Fana BC), *Defence Ministry Establishes Command Post In North Shoa, South Wollo Zones*, 19/04/2021, <https://www.fanabc.com/english/defence-ministry-establishes-command-post-in-north-shoa-south-wollo-zones/> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Foreign Policy (Gardner T.), 21/01/2020, <https://foreignpolicy.com/2020/01/21/will-abiy-ahmed-eprdf-bet-ethiopia-political-future-pay-off/> [geraadpleegd op 28/03/2022]
- Foreign Policy (Moges Z.), *Don't Blame Amharas for Ethiopia's War*, 04/02/2022, <https://foreignpolicy.com/2022/02/04/amhara-tigray-tplf-abiy-ethiopia-war/> [geraadpleegd op 15/04/2022]
- France24, *Massacres, war fuel ethnic fervour in Ethiopia's Amhara*, 26/07/2021, <https://www.france24.com/en/live-news/20210726-massacres-war-fuel-ethnic-fervour-in-ethiopia-s-amhara> [geraadpleegd op 15/04/2022]
- Human Rights Watch (HRW), *Deepening Crisis in Ethiopia's Amhara Region*, 09/08/2023, <https://www.hrw.org/news/2023/08/09/deepening-crisis-ethiopia-s-amhara-region> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: Atrocities Mar Ceasefire Anniversary*, 02/11/2023, <https://www.hrw.org/news/2023/11/02/ethiopia-atrocities-mar-ceasefire-anniversary> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: Tigray Forces Summarily Execute Civilians*, 09/12/2021, <https://www.hrw.org/news/2021/12/10/ethiopia-tigray-forces-summarily-execute-civilians> [geraadpleegd op 04/04/2022]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Ethiopia: Internal Displacement Updates*, s.d., <https://www.internal-displacement.org/countries/ethiopia/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- International Crisis Group (ICG), *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12/06/2020, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b156-bridging-divide-ethiopia-north> [geraadpleegd op 26/10/2020]
- International Crisis Group (ICG), *Ethiopia's Ominous New War in Amhara*, 16/11/2023, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b194-ethiopia-ominous-new-war-amhara> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- International Crisis Group (ICG), *Ethiopia's Clash with Tigray: Getting to a Ceasefire and National Dialogue*, 05/11/2020, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/ethiopia-clash-tigray-getting-ceasefire-and-national-dialogue> [geraadpleegd op 06/11/2020]
- International Crisis Group (ICG), *Hold your Fire! Will Tigrayan Rebels Attack Ethiopia's Capital?*, 05/11/2021, https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/hyf-s2-e10?fbclid=IwAR091Xn5vDopsN-ZD_QEJAFm5149R36RIn2RI9PiZAJb-6kjzZNKswBQ70o [geraadpleegd op 17/03/2022]
- International Organization for Migration (IOM), *Ethiopia National Displacement Report 17 - Site Assessment Round 34 and Village Assessment Survey Round 17: 1 August - 2 September 2023*, 21/12/2023, <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-national-displacement-report-17-site-assessment-round-34-and-village-assessment-survey-round-17-1-august-2-september-2023> [geraadpleegd op 19/02/2024]

- Le Monde, *En Ethiopie, le ressentiment monte contre le premier ministre, Abiy Ahmed, parmi les miliciens amhara*, 27/01/2022, https://www.lemonde.fr/afrique/article/2022/01/27/en-ethiopie-le-ressentiment-monte-contre-le-premier-ministre-abiy-ahmed-parmi-les-miliciens-amhara_6111218_3212.html [geraadpleegd op 17/03/2022]
- London School of Economics and Political Science (LSE) (Bitew B.), *A conflict between the Amhara Fano and the government is the latest challenge to Ethiopia*, 23/11/2023, <https://blogs.lse.ac.uk/afriatlse/2023/11/23/a-conflict-between-the-amhara-fano-and-the-government-is-the-latest-challenge-to-ethiopia/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Mail & Guardian (Zelalem Z.), *Ethiopian forces implicated in Amhara war crimes*, 18/09/2023, <https://mg.co.za/africa/2023-09-18-ethiopian-forces-implicated-in-amhara-war-crimes> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- National Movement of Amhara (NaMA), የአማራ ብሔራዊ ንቅናቄ (አብን) አስቸኳይ የህልውና ማረጋገጫ ህዝባዊ ጥረት [National Movement of Amhara public call] [Facebook post], 17/10/2021, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=281530893977592&id=107657784698238 [geraadpleegd op 15/04/2022]
- Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Ethiopia: Violence in Amhara region*, 17/11/2023, <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-violence-amhara-region> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Reporters Without Borders, *Ethiopia clamps down on reporting in Amhara region*, 28/09/2023, <https://rsf.org/en/ethiopia-clamps-down-reporting-amhara-region> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Reuters (Endeshaw D.), *Conflict in Ethiopia's Amhara kills dozens, rights body says*, 30/10/2023, <https://www.reuters.com/world/africa/conflict-ethiopias-amhara-kills-dozens-rights-body-says-2023-10-30/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Reuters, *Conflict in Ethiopia's Amhara kills dozens, rights body says*, 30/10/2023, <https://www.reuters.com/world/africa/conflict-ethiopias-amhara-kills-dozens-rights-body-says-2023-10-30/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Reuters, *Ethiopia extends state of emergency in Amhara*, 02/02/2024, <https://www.reuters.com/world/africa/ethiopia-extends-state-emergency-amhara-2024-02-02/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Rift Valley Institute & Peace Research Facility (Necho A.), *Ethiopia Conflict Trends Analysis: Amhara Region*, 10/2023, <https://riftvalley.net/publication/conflict-trends-analysis-amhara-region/> [geraadpleegd op 19/02/2024]
- Sajid Nadeem, *Fano Amhara coordinator killed in a confrontation with security forces*, 08/03/2022, <https://myviewsonnews.net/fano-amhara-coordinator-killed-in-a-confrontation-with-security-forces/> [geraadpleegd op 17/03/2022]
- The Economist, *Evidence mounts that Eritrean forces are in Ethiopia*, 02/01/2021, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2021/01/02/evidence-mounts-that-eritrean-forces-are-in-ethiopia> [geraadpleegd op 17/05/2021]
- The Guardian (Kassa L.), *Ethiopian troops accused of mass killings of civilians in Amhara region*, 08/09/2023, https://www.theguardian.com/global-development/2023/sep/08/ethiopian-troops-accused-mass-killings-amhara-civilians-region-fano-militia?CMP=share_btn_tw [geraadpleegd op 19/02/2024]
- The Guardian, *Dozens of civilians killed by Ethiopian state troops in Amhara region, say reports*, 12/02/2024, https://www.theguardian.com/global-development/2024/feb/12/dozens-of-civilians-killed-by-ethiopian-state-troops-in-amhara-region-say-reports?CMP=share_btn_tw [geraadpleegd op 19/02/2024]
- The Reporter Ethiopia, *Concerns deepen over abductions in Oromia*, 02/04/2022, <https://www.thereporterethiopia.com/article/concerns-deepen-over-abductions-romia> [geraadpleegd op 04/04/2022]
- The Washington Post, *A border war looms between Sudan and Ethiopia as Tigray conflict sends ripples through region*, 19/03/2021, <https://www.washingtonpost.com/world/2021/03/19/sudan-ethiopia-border-conflict/> [geraadpleegd op 04/04/2022]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA) via Reliefweb, *Ethiopia: Tigray region administrative map*, 17/08/2017, <https://reliefweb.int/map/ethiopia/ethiopia-tigray-region-administrative-map-17-aug-2017> [geraadpleegd op 05/11/2020]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA), *Ethiopia: National Access Map*, 10/12/2023, <https://reports.unocha.org/en/country/ethiopia/card/4MDnNBXM91/> [geraadpleegd op 19/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA), *Ethiopia - Situation Report, 1 Feb 2024*, 01/02/2024, <https://www.unocha.org/publications/report/ethiopia/ethiopia-situation-report-1-feb-2024> [geraadpleegd op 19/02/2024]

United States Department of State (USDoS), *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Ethiopia*, 20/03/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/ethiopia> [geraadpleegd op 19/02/2024]

VICE (Zelalem Z.), *'They Set Everything On Fire': The Paramilitary Forces Killing People They're Meant to Protect*, 12/05/2021, <https://www.vice.com/en/article/93ybyy/they-set-everything-on-fire-the-paramilitary-forces-killing-people-theyre-meant-to-protect> [geraadpleegd op 04/04/2022]

Voice of America (VOA), *At Least 26 Killed in Drone Strike in Ethiopia's Amhara Region*, 14/08/2023, <https://www.voanews.com/a/at-least-26-killed-in-drone-strike-in-ethiopia-s-amhara-region/7224199.html> [geraadpleegd op 19/02/2024]

Wikipedia.org, *List of zones of Ethiopia*, 29/11/2023, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_zones_of_Ethiopia [geraadpleegd op 19/02/2024]

Wilson Center (Tadesse A.), *A Reflection on the Conflict in the Amhara Region of Ethiopia*, 29/09/2023, <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/reflection-conflict-amhara-region-ethiopia> [geraadpleegd op 19/02/2024]